

Tradiční způsob života v Mongolsku

BcA. Uranbileg Altangerel

Diplomová práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design obuvi
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Uranbileg ALTANGEREL**
Osobní číslo: **K15381**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Design obuvi**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Tradiční způsob života v Mongolsku**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Zpracuje téma Hedvábné stezky, její vznik, historii a důležitost v historickém kontextu. Dále se zabýváte historií Mongolska, popište tradiční způsob života, tradiční oděv i obuv.

2. Praktická část:

Využijte poznatky z teoretické části a vytvořte kolekci oděvů a obuvi pro 4 konkrétního nositele. Řešení doplňte písemnou zprávou o rozsahu 25 normo stran, obrazovou přílohou a doložte stříhové řešení i technický popis. Součástí práce je prezentace na CD-ROM ve dvou vyhotoveních a dále odevzdáte poster 100 x 70 cm v tištěné podobě. Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v českém a anglickém jazyce, rok obhajoby, osobní email, osobní web, telefon. Přiložte i osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah diplomové práce: minimálně 45 normostran
Rozsah příloh: minimálně 15 normostran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

BATSUKH, Bold. Mongolian National ornament. Ulaanbaatar, 2014, Published in the < > Co., Ltd. ISBN 978-99929-0-656-1.
KHASYN, Sharav. Sharavyn, Ajiimaa. Mongol gutal esgekh oyokharga. SHUTIS-iin Kheiliin Üildir Sursgaltyn Töid kheilei. ISBN 978-99962-4-588-6
ŠTÝBROVÁ, Miroslava. Boty, botky, botičky. Praha 10, Dykova 15: Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-986-7.
BATSAJCHAN, Emgent Oochnoi a Roozongji ENCHBAT (eds.). Mongolčuud: XX зууны еhend. Ulaanbaatar: Monsudar, 2012. ISBN 978-99962-0-434-0.
HANSEN, Valerie. The Silk Road: a new history. Oxford: Oxford University Press, c2012. ISBN 978-0-19-515931-8.
SRBA, Ondřej a Michal SCHWARZ. Dějiny Mongolska. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-331-0.
TAVNAIN, Ariunaa. Mongol undesnii huvcasni esgur, zaavarchilгаа, esgej,. Marshal print XXK-d, 2015. ISBN 978-99962-965-6-7.
WEATHERFORD, J. McIver. Mongolyn Ikh Khatdyn Nuuts Tovchoo: Chingis khaany ezent gurniig okhiduud n avarch khamgaalsan tuukh. Ulaanbaatar: Zhak Ueterford San, 2012. ISBN 9789996212253.

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Jana Buch**
Ateliér Design obuvi
Datum zadání diplomové práce: **30. října 2016**
Termín odevzdání diplomové práce: **12. května 2017**

Ve Zlíně dne 28. prosince 2016

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

MgA. Jana Buch
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 10.5.2017.....

URBANŠILEG ALTAUNGFEREL.....
Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich částí, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, již se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výstisk práce k uchování ministerstvu

²⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³⁾ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přiměřeně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ústředním tématem diplomové práce je rodina a tradiční způsob života v Mongolsku. Dále tradiční zvyky a hodnoty rodinného soužití.

Teoretická část je věnována přírodě Mongolska a historii této země, zvláštní pozornost je zaměřena na Hedvábnou stezku. Dále se zabývá na tradičním způsobem života, tradičním oděvem a obuví.

Praktická část se zabývá návrhem a realizací lidového mongolského oděvu a obuvi. Vychází přitom z tezí teoretické části práce týkajících se chaltského odívání a obuvi. Obsahuje návrh a výrobu vlastní kolekce dle zadání včetně stříhu, šablon a fotodokumentace, které jsou součástí příloh.

Klíčová slova: příroda, kruh, rodina, tradice, Mongolsko, deel, gutal, svátky, zvyky, obchod, hedvábí, cesty, semknutí, individuální obuv, konstrukce kopyta.

ABSTRACT

The central theme of the master's thesis is a family and traditional way of life in Mongolia. Furthermore, traditional customs and values of family life.

The theoretical part is given to the nature of Mongolia and the history of this country, special attention is focused on the Silk Route. It also deals with the traditional way of life, traditional clothing and footwear.

The practical part is concerned with the design and implementation of indigenous Mongolian clothing and footwear. Is based on the ideas of the theoretical part of the thesis, which relates to the chalts clothing and footwear. Includes the design and manufacture of custom collection. Created by including pattern, templates, and documentation, which are components of the annexes.

Keywords: : nature, circle, family, tradition, Mongolia, deel, gutal, holidays, customs, trade, silk, paths, clenching, personalized shoes, shoetree.

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucí mé diplomové práce MgA. Janě Buch za podporu, správné směřování a vedení diplomové práce, ale i ostatních projektů v průběhu celého studia.

Doc. ak. soch. Janu Zamazalovi děkuji za pomoc při společném bádání o historii mongolské kultury.

Chtěla bych také poděkovat Mgr. Janě Popelkové za konzultaci k jazykové stránce diplomové práce, ale i za její podporu v době studia.

Dále bych chtěla poděkovat celé mé rodině. Velmi si vážím jejich všestranné podpory, kterou mi poskytovali po celou dobu studia na této škole.

Paní Magdaleně Jakobové děkuji za její ochotu, rady a odborné konzultace, které byly velmi důležité pro technologii zpracování mé oděvní kolekce.

BcA. Barboře Mrňákové děkuji za přínosné technické připomínky a pomoc při vytváření oděvní kolekce.

Panu Karlovy Ptáčkovi děkuji za jeho pomoc při výrobě kopyt pro lidovou mongolskou obuv.

Dále děkuji PhDr. Davidu Majerovi z Ostravského muzea za jeho brilantní výklady o Hedvábné cestě.

Děkuji firmám Shin Dong Design a Mongolsk Costumer s.r.o. v Mongolsku, rodině Tserenchamba Byambadulam za pomoc v čase mé pracovní stáže v Mongolsku na podzim 2016.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 KRAJINA MONGOLSKA	11
1.1 HISTORIE MONGOLSKA	12
1.2 HEDVÁBNÁ STEZKA.....	15
1.2.1 Vymezení pojmu	15
1.2.2 Význam Hedvábné stezky	15
2 TRADIČNÍ ZPŮSOB ŽIVOTA MONGOLŮ	18
2.1 ETNICKÉ SLOŽENÍ MONGOLSKA	18
2.2 TRADIČNÍ ZPŮSOB ŽIVOTA NA VENKOVĚ; RODINA	18
2.3 MONGOLSKÉ ZVYKY, TRADICE, SYMBOLIKA, PŘÍSLOVÍ	20
3 TRADIČNÍ MONGOLSKÉ OBLEČENÍ	24
3.1 TRADIČNÍ DĚV	24
3.1.1 Druhy materiálů na výrobu oděvů.....	25
3.1.2 Tradiční obuv	29
4 TRADIČNÍ OVĚD JEDNOTLIVÝCH ETNIK	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
5 INSPIRACE PRO ODĚVNÍ A OBUVNÍ KOLEKCI	48
5.1 KOMU JE KOLEKCE URČENA	49
6 BAREVNÁ PALETA A POUŽITÉ MATERIÁLY	51
7 REALIZACE A POPIS KOLEKCE	53
7.1 OBUV	53
7.1.1 Kopyto.....	53
7.1.2 Model obuvi č. 1, 3	54
7.1.3 Model obuvi č. 2, 4	55
8 ODĚV	56
8.1.1 Model oděvu č. 1	56
8.1.2 Model oděvu č. 2	57
8.1.3 Model oděvu č. 3	58
8.1.4 Model oděvu č. 4	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	63
SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Hlavní inspirací pro mou diplomovou práci bylo hledání mých mongolských kořenů, mé identity. Svoji bakalářskou práci jsem tímto chtěla posunout dále a obohatit ji o tradiční mongolské odívání.

Bakalářská práce se zabývala tradiční mongolskou obuví, kterou jsem se snažila přetvářet do modernější a odlehčenější varianty, konkrétně co se týká dámské obuvi.

Mým záměrem v rámci diplomové práce bylo vytvořit kolekci oděvů a obuvi pro vybrané osoby tak, aby se cítily v tomto pohodlně. Oblečení i obuv je určena pro moji matku, strýce, bratra a mě. Pro naši kulturu je totiž rodina základem všeho. V drsné krajině Mongolska by bez pevně semknuté rodiny nebylo možné přežít.

Z tradičních znaků naší kultury, jako jsou symboly, zvyky, náboženství a barvy, čerpám inspiraci a zároveň je transformuji do současnější podoby.

Oděvy jsou určeny pouze k nošení dvakrát do roka při velkých mongolských svátcích, jako je *Nádam* nebo *Cagán sar*.

Vzhledem k tomu, že všechny cílové osoby nežijí na jednom místě, strávila jsem s každým z nich několik dní a pozorovala jeho denní režim, abych mohla vytvořit kolekci, která bude pro něho ideální. Materiály, které jsou použity v kolekci, jsem si přivezla z Mongolska, kde jsem byla na měsíční stáži ve firmě, která produkovala kašmírové oblečení. V průběhu svého pobytu jsem absolvovala třídní kurz ve firmě Mongolsk Costumer s.r.o v hlavním městě Ulánbátar, kde se zabývají šitím mongolského tradičního oděvu zvaného *deel*. Tam jsem se mnohé dověděla o historii odívání, což bylo nezbytné pro mou práci.

Za krátkou dobu jsem prošla mnoha firmami na výrobu příze a tkaní látek i krejčovskými dílnami na výrobu *deelů*. Dále také různými školami zabývajícími se módou nebo technologií spřádání vlny. Tam jsem získala i nové poznatky z oblasti technologie výroby a naučila se konstrukci střihu a vybrat vhodný materiálů pro konkrétního člověka. Na základě toho jsem ušila svůj první *deel*.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRAJINA MONGOLSKA

Mongolsko, vklíněné mezi Čínu a Rusko, je největší vnitrozemskou zemí na světě. Většinu území vyplňují vysoko položené náhorní plošiny. Nejvyšší leží na západě mezi pohořími Altaj a Changaj. Území se svažuje na východ i na jih a jeho značnou část zaujímá poušť Gobi.¹

Obr. 1: Poušť

Mongolsko je jednou z mála zemí na této planetě, které má zachovány nedotčenou přírodu. Je domovem velkého množství živočišných i rostlinných druhů a nalezištěm nerostů. Země leží v centru pevninské Asie, daleko od všech moří a oceánů, celá její střední část je chráněna řetězem hor bránících větrnému počasí, a proto je zde tak suché podnebí.² Velké teplotní rozdíly mezi dnem a nocí, horkým létem a velmi chladnou zimou určují životní rytmus především pastevců. V zimě dosahují mrazy až minus 50 stupňů Celsia, v létě běžně

¹ BLUNDEN, Jana. *Mongolsko: [turistický průvodce]*. Brno: Jota, 2009. Livingstone - průvodci. ISBN 9788072176403

²GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravníci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.

bývá přes 35 stupňů Celsia. Nejpříjemnější počasí je proto od poloviny května do konce září. Pro typicky jasnou modrou oblohu dostalo Mongolsko název „Země modré oblohy“, ve které je 267 dnů v roce bezoblačno.³

Obr. 2: Krajina

Na severu země se rozprostírají jehličnaté nebo smíšené lesy, které tvoří většinou břízy, limby, borovice a smrky. Ve střední části dominují porosty modřínu. Mongolsko má velké plochy stepí, ale k jihu rostlinstva ubývá.

1.1 Historie Mongolska

Ještě před přelomem letopočtu žily na území Mongolska první kmenové svazy a do prvního století n. l. zde vzkvétala hunská říše. Od 10. století bylo Mongolsko součástí říše Kitanů a v roce 1206 se stal velkým chánem Mongolů Čingischán (Temudžin). Založil velkou mongolskou říši, v jejímž čele stáli později jeho potomci Ogedej, Batuchán a Hulegu. Čin-

³ GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravnucci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.

gischánův vnuk Kublajchán dobyl v roce 1270 Čínu a založil dynastii Juan.⁴ Jiný Čingischánův vnuk, princ Godan, posílá v roce 1247 do Tibetu pro lámu, aby v říši šířil *buddhismus*.

V 13. století Mongolové také ovládali důležitou obchodní trasu, která zde byla již od starověku, tzv. *Hedvábnou stezku*, viz níže. Mongolská říše se rozpínala od Koreje a Číny až do východní Evropy a Mezopotámie (dnešního Iráku).

Obr. 3: Chánové, vládcí Mongolska

V roce 1368 však byli Mongolové z Číny vyhnáni. Mandžuská dynastie Čching pak v roce 1368 dobyla jižní část Mongolska, které je dodnes součástí Číny. Severní část Mongolska

⁴ GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravnucci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.

se koncem 17. stol. stala čínskou provincií. Koncem 19. století se pokoušely uplatnit svůj vliv na Mongolsko Japonsko a Rusko.⁵

V roce 1921 zvítězilo v Mongolsku prosovětské hnutí vedené Suchbátarem a v listopadu 1924 byla vyhlášena Mongolská lidová republika. Nezávislost Mongolské lidové republiky uznala v roce 1946 i Čína, členem OSN se Mongolsko stalo v roce 1961.⁶

Obr. 4: socha Suchbátara

Koncem 80. let byla mongolská vláda ovlivněna reformami v SSSR. V březnu 1990 řada disidentů zahájila protestní hladovku proti stávajícímu komunistickému režimu. Později se k nim přidaly tisíce nespokojených lidí, a přispěly tak k pádu komunistického režimu. Průběh těchto událostí se dá přirovnat k Sametové revoluci v Československu v roce 1989. V červnu 1990 se v Mongolsku konaly svobodné volby, v nichž zvítězila Mongolská

⁵ GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravnucci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.

⁶ SRBA, Ondřej a Michal SCHWARZ. *Dějiny Mongolska*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-331-0.

revoluční strana složená z komunistů. Mongolsko se však od komunistické ideologie začalo odchylovat, v roce 1996 vyhrála volby opoziční Demokratická unie.⁷

1.2 Hedvábná stezka

1.2.1 Vymezení pojmu

Hedvábná stezka byla starověká a středověká obchodní trasa vedoucí z východní Asie přes střední Asii do Středomoří.⁸ Označení Hedvábná stezka použil poprvé německý geograf baron Ferdinand von Richthoffen v roce 1877.⁹

1.2.2 Význam Hedvábné stezky

Celková délka Stezky po souši i po moři činila asi 8 000 kilometrů.¹⁰ Obchodování jejím prostřednictvím bylo důležitým faktorem pro rozvoj velkých starověkých civilizací v Číně, Mezopotámii, Persii, Indii a Římské říši.

Hedvábná stezka byla od 1. stol. před naším letopočtem téměř 1 600 let pravidelně využívána obchodními karavanami ze všech koutů Asie a Středomoří.¹¹ Převáželo se zde nejen hedvábí, bavlna, satén, výrobky ze slonoviny, porcelán, vzácné koření, vlna, sklo, ale hlavně informace a poznatky o vzdálených zemích a národech, o cizích náboženstvích a kulturách. Hedvábná stezka tvořila důležitý komunikační most mezi Východem a Západem.¹² V 15. století byl tento most nahrazen nově otevřenými námořními cestami, což způsobilo

⁷ SRBA, Ondřej a Michal SCHWARZ. *Dějiny Mongolska*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny států. ISNB 978-80-7422-331-0.

⁸ EDITED BY VADIME ELISSEEFF. *The silk roads: highways of culture and commerce*. Paris: UNESCO Pub., 1999. ISBN 9231036521

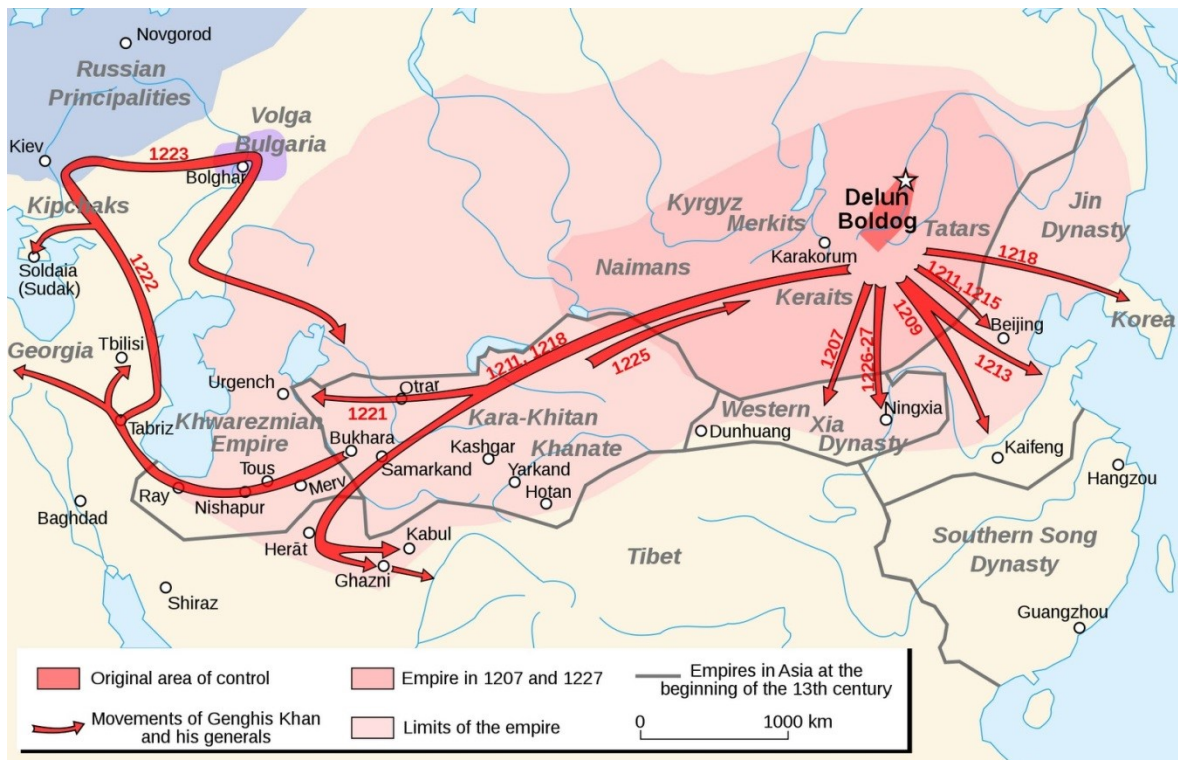
⁹ LISSEEFF, Vadime. *The silk road: highway of culture and commerce*. Paris: UNENESCO Pub., 2000. ISBN 1571812229

¹⁰ SYNEK, Lukáš. *Hedvábná stezka po stopách dávných karavan*. Velké Přílepy: Cestář, 2008. IBSN 978-80-904196-0-5.

¹¹ LISSEEFF, Vadime. *The silk road: highway of culture and commerce*. Paris: UNENESCO Pub., 2000. ISBN 1571812229

¹² SYNEK, Lukáš. *Hedvábná stezka po stopách dávných karavan*. Velké Přílepy: Cestář, 2008. IBSN 978-80-904196-0-5.

neobyčejný rozkvět loďní dopravy a snížilo tak počet karavanních cest. Z historického hlediska tento nový způsob dopravy zlepšil obchod s kořením z Indie a z Arábie.¹³

Obr. 5: Mapa Hedvábné cesty

Svůj vrcholný rozkvět zažívala Hedvábná stezka ve 13. století za vlády Čingischána, padly totiž hranice i cla. Pod známkou Pax Mongolica, tzn. Mongolského míru byla zajištěna bezpečnost na cestách od Krymu až po Koreu.

Stezka procházela i přes hlavní sídlo mongolské říše, město Karakorum. Písemné i archeologické nálezy o významu města hodně napovídají. Stezka zde umožnila rozkvět obchodu s textilem. Hedvábné látky a nitě, perské hedvábí unikátního vzorování, lněné a vlněné látky přispěly k rozvoji tamější oděvní výroby.

¹³ LIŠČÁK, Vladimír. *Čína – dobrodružství Hedvábné cesty: po stopách styků Východ – Západ*. Praha: Set Out, 2000. ISBN 8086277119

Obr. 6: Původní území města Karakorum

Jediným Evropanem, který navštívil Karakorum, byl františkánský mnich Willém z Rubriqueise, kterého sem coby misionáře vyslal francouzský král Ludvík IX. Willém po návratu zachytil v knize *Mise po Mongolsku* svou cestu. Pro historiky a archeology jsou jeho poznámky velmi důležité. V knize je popsáno hlavní sídlo chána, které leželo na jihozápadě jako město ve městě opevněné hradbami. Směrem od chrámu se nacházely čtvrtě, kde žili čínští řemeslníci a obchodníci, muslimská menšina Mongolů i obchodníci z Persie. Velký chán Mongke, vnuk Čingischána, který tehdy vládl, byl tolerantní k jiným náboženstvím, což vedlo k budování buddhistických klášterů, mešit i křesťanských kostelů.¹⁴

¹⁴ KNOBLOCH, Edgar, GIOVANNI DA PIAN DEL CARPINE, GUILLAUME DE RUBROUCK a Ray GONZÁLES DE CLAVIJO. *Putování k Mongolům*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Živá díla minulosti (SNKLU).

a stepích poskytuje nejen potravu, ale i kvalitní topivo *argál*. Kočovní pastevci mají velkou úctu k přírodě, i když jim klade v každodenním životě velké překážky. Chov dobytka byl je dodnes hlavní hospodářskou aktivitou a jediným bohatstvím Mongolů, a proto se každý rok modlí, aby nepřišla přírodní pohroma, která by byla pro dobytek katastrofou. Dobytek představují především ovce, kozy, krávy, jaci, koně a velbloudi. Ovce, kozy a hovězí dobytek se pasou pospolu ve stádech, čítajících až tisíce kusů, pod dozorem jednoho pastevce. V noci bývají zvířata kvůli vlkům zavřena v ohradách. Velbloudi a koně se pasou i nocují volně v přírodě.

Obr. 8: Venkov

Jedním z rysů povahy Mongolců je soudržnost a odpovědnost. Pro přežití v nehostinné krajině hrají velkou roli dobré vztahy mezi rodinou a ostatními příbuznými. Nezbytností pro naplněný život jsou také tradice a víra. Navázání pevných osobních kontaktů je důležité i kvůli malému počtu těchto obyvatel venkova. Mongolové říkají: „Známy čert je lepší než neznámý bůh.“ Venkované jsou odjakživa štedří a pohostinní vůči těm, kteří k nim zavítají. Vždy jim poskytnou nocleh, protože k další jurtě jsou desítky kilometrů. Není vhodné odmítat pohoštění, které je nabízeno poprvé, je to považováno za neslušné. Pokud host zanechá po jídle prázdný talíř, znamená to, že nemá dost, takže je lepší nechat na talíři trochu jídla. Pobývání v jurtě má také svá pravidla. Ukázání podešve bot, tzn. dát nohu přes nohu, je velkou urážkou. V buddhistické kultuře je totiž jasná hierarchie od nohou

k hlavě. Hlava je nejvyšší a nejvznešenější část těla. Chodidlo je posledním článkem této tělesné hierarchie. Za urážlivé je také považováno natahování nohou směrem k lidem či významným předmětům, jako je například oltář.

S pohostinností a stravou Mongolů je také spojen rituál pití čaje. Čaj, zelený či černý s mlékem, bývá prisolený nebo mírně omaštěný máslem. První miska se podává hostiteli, ostatním pak podle společenské významnosti. Nejdříve nejstaršímu muži. Nese-li hostitelka misku čaje, nenecháme jí ho postavit na stůl, ale čaj od ní oběma rukama převezmeme.

Čas pro Mongoly, a obzvláště na venkově, běží úplně jinak než pro Evropany. Ráno brzy vstávají a nikam nespěchají. Podle počasí plánují, co budou v průběhu dne dělat. Vše má svůj čas a místo. Když to nejde dnes, tak slovem *margash* (zítra) vyjadřují, že to půjde příští den.

Typická mongolská rodina je tří nebo pětičlenná a žije v jedné jurtě. Jurta má kruhový půdorys, takže celá rodina pobývá v jedné místnosti. Pro její členy neexistuje žádné soukromí, a tak mají mezi sebou velmi úzké vztahy. Pokrevní pouto má pro Mongoly silný význam i ve společnosti, oficiálních strukturách i byznysu. Cokoliv se přihodí jednomu členovi rodiny, řeší celá rodina i ostatní příbuzní.

Úctu a respekt ke starším osobám mají Mongolové v povaze hluboko zakořeněné. Lidé se oslovují jménem s přídavným slůvkem „ta“, což značí úctu. Rodiče děti učí, že život je zkouška a oni se s tím musí poprat, aby nespádly na dno společnosti. Rodinná disciplína je přísná, ne však násilná. Mongolové skoro neděkují, berou vše jako samozřejmost.

2.3 Mongolské zvyky, tradice, symbolika, přísloví

Důležitou roli v životě Mongolů hraje symbolika barev. Modrá značí věčnost, věrnost, stabilitu, žlutá lásku, sympatii. Červená symbolizuje radost, bílá čistotu a nevinnost, černá je barvou neštěstí.¹⁶ Symboliku rovněž vyjadřují různé ozdoby ze vzácných kamenů a kovů. Většina Mongolů vyznává buddhismus, ale část obyvatel se vrací zpět k prastarým šamanským praktikám.

¹⁶ GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravnucci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.

Tradiční nomádká rodina je hodně pobožná, v každé domácnosti někde na vyvýšeném místě lze vidět oltář s vyobrazením svatých a *sutry*, což jsou náboženské texty připisované Buddhovi nebo jeho blízkým.

Pro způsob sezení v jurtě platí několik tradičních pravidel. Sezení na ohnuté noze je určeno pro mladé ženy, sezení s nataženými nohama je přirozeným způsobem sedu dětí. Sezení v dřepu je tradiční polohou pastevců. Sezení s nohou přes nohu je považováno za projev neúcty, sezení v pozici s roztaženými prsty na ruku vyjadřuje hluboký zármutek.

Mezi oblíbené mongolské obřady patří obřad kropení mlékem, který se provádí na počest Matky Přírody a Otce Nebe kvůli jejich přízni, když člověk odjíždí na dalekou cestu. Symbolem nebe je modrý šátek, který lze vidět na každém *ovó*, v klášteře, u rodinných oltářů.

Ovó je mohylovitá hromada kamení na vrcholech v průsmycích hor, posvátné místo, oltář v krajině. Je vyskládáno z kamenů, dřeva, modrých šátků a různých darů, které zde byly obětovány. Tyto mohyly jsou pozůstatkem prastarého mongolského přírodního náboženství a lidé k nim přicházejí projevovat úctu duchům přírody. Člověk, který přijde k *ovó*, je musí třikrát obejít, aby jeho další cesty byly v bezpečí.

Obr. 9: Ovó

Mezi tradiční lidové obřady patří i výroba plsti. Lidé z venkova vyrábějí plst' vždy na konci léta. Tuto společenskou událost obvykle oslavují prostřednictvím nějakého obřadu nebo

večírku. V předem dané datum se spolu sejdou rodinní příslušníci i sousedé. Nejprve se podává občerstvení, kde nesmí chybět čaj, a pak se všichni pustí do práce.

Hlavním svátkem Mongolů je *Cagán sar*, mongolský lunární Nový rok. Traduje se, že jde o den zrození Mongolů a že od tohoto dne jsou všichni o rok starší. V předvečer Nového roku se každá rodina loučí s odcházejícím rokem, setkání s novým rokem neprobíhá o půlnoci, nýbrž brzy ráno. Všichni jsou tehdy oblečeni do slavnostních oděvů. Blahopřeje se do nového roku nejdříve nejstarším a pak sousedům.

Významným svátkem je i *Nádam*, který probíhá v den vítězství národní revoluce 11. července 1921.

Obr. 10: Cagán sar, oslava nového roku

Charakter Mongolů dobře vystihují stará mongolská přísloví:

„Dodržuj zvyky místa, kde piješ vodu.“

„Šťastný je ten, jehož hosté často navštěvují, blažený ten, u jehož dveří jsou neustále uvázáni koně hostů.“

„Největším pokladem je vědění.“

„Když člověka sedmkrát potká nezdar, po osmé už uspěje.“

O Mongolsku a Mongolech řekla kanadská spisovatelka a básnířka Zahava Hanan:

„V Mongolsku je více zvířat než lidí, takže zdejší svět zůstává takový, jak ho Bůh stvořil. Místní muži představují ušlechtilou syntézu válečníka Čingischána a dobrotivého náboženského vůdce dalajlámy.“¹⁷

¹⁷ GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravnucci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.

3 TRADIČNÍ MONGOLSKÉ OBLEČENÍ

V Mongolsku lze napočítat přes 400 druhů tradičních oděvů, 200 druhů klobouků, 30 různých druhů obuvi a kolem deseti typů opasků.¹⁸ Každá etnická skupina si vytvořila vlastní jedinečný styl odívání, obohacený o komplikované dekorativní prvky, které samozřejmě vychází z lidových tradic.

Podoba tradičního oděvu je determinována pohlavím a stářím nositele, ale i tím, zda je určen pro svobodné či vdané ženy.

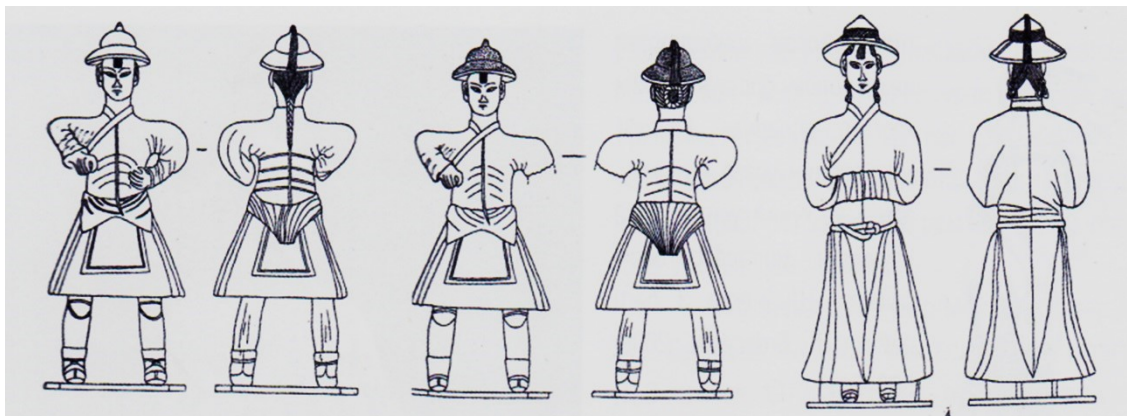
Obr. 11: Dochované oděvy

3.1 Tradiční děv

Pestrobarevný národní oděv *deel* nosí v Mongolsku muži i ženy. Jedná se o elegantní tříčtvrteční kabát, který se zapíná na knoflíky (*sempenc*) vedoucí od pravého ramene až ke krku, kde je zakončen límcem. Tradiční oděv se v dnešní době nosí spíše při příležitosti různých svátků, např. *Cagán sar*, *Nádam*, na svatbách, stříhání vlasů dítěte atd. V ulicích hlavního města lze vidět tento oděv pouze u starší generace, na venkově jej lidé nosí běžně. *Deel* je celoroční oděv, v zimě se nosí bavlněná varianta s podšívkou z ovčí kožešiny, zatímco v létě hedvábná verze s tradičními vzory v jasně zářivých barvách – červené, zelené, oranžové a modré. Zimní varianta barev je tmavší, obzvláště tmavě modrá, tmavě fialová.

¹⁸ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010. ISBN 978-99962-444-9.

K těmto barvám jsou použity do kontrastu pestrobarevné šerpy. U zimní varianty oděvu je rukáv (*mudrag*) tak dlouhý, že zakrývá ruku, tím pádem není potřeba rukavice.¹⁹

Obr. 12: Kresebný záznam dochovaných oděvů – deelů

Kroje původních Mongolů byly odlišné od dnešního typu *deelu*. Ve středověku zavnutí *deelu* u krku vytvořilo tvar písmene V,²⁰ podobně jako u lámaistických krojů. Z historických popisů cestovatelů, z obrazů a portrétů starověkých Mongolů nebo z kamenných pomníků s lidskou postavou je toto patrné dodnes. V současnosti je *deel* u krku zakončen stojáčkem.²¹

Všechny oděvy byly šité tak, aby udržely teplo a chránilo člověka před silnými větry.

3.1.1 Druhy materiálů na výrobu oděvů

Bavlna

Bavlna je textilní surovina. Díky svým vlastnostem se i dnes drží jako jedna z nejpoužívanějších plodin v textilním průmyslu. Pro spotřebitele jsou nejdůležitější její vlastnosti. Jednou z nejdůležitějších výhod bavlny je její velmi dobrá pevnost v tahu a v oděru. Ta činí až

¹⁹ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010. ISBN 978-99962-444-9.

²⁰ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010. ISBN 978-99962-444-9.

²¹ TAVNAIN, Ariunaa. *Mongol undesnii huvcasni esguir, zaavarchilгаа, esgej*. Marshal print XXK-d, 2015. ISBN 978-99962-965-6-7.

373 nM/tex. Pokud se bavlna namočí, její pevnost se zvyšuje, a to až o neuvěřitelných 20 %. Je tedy zřejmé, že se bavlna bude používat hlavně na výrobky, které musejí snést určitou námahu a které budeme častěji prát. Další výhodou je její jemnost. Bavlna je na omak velmi příjemným materiálem a navíc dokáže nasát velké procento vlhkosti.²²

Brokát

Výrazem brokát označujeme těžkou hedvábnou tkaninu, bohatě vzorovanou, protkávanou zlatými a stříbrnými nitěmi. Brokát patřil k oblíbenému luxusnímu zboží dováženému z orientu. Tato drahocenná tkanina se užívala zejména na korunovační roucha nebo roucha určená k bohoslužebným účelům, později se stala i součástí šlechtické garderoby podobně jako ostatní vzácné látky. Rozlišuje se spousta rozmanitých druhů brokátu, především podle vetkaných zlatých a stříbrných ornamentů a vzorů. Na látkách bývají zobrazovány arabsky, geometrické tvary, rostlinný či bájný zvířectvo.²³

Hedvábí

Přírodní neboli pravé hedvábí je tvořeno výměšky žláz motýla morušového. Tyto výměšky na vzduchu rychle tuhnou a vytváří dvojice tenkých vláken spojených sericinem (druh kličku). Z nich si motýl vytváří kuklu. Hedvábné vlákno se získává následným rozvinutím této kukly. Průměrná délka vlákna dosahuje 300 až 900 metrů.

Kolébku hedvábnictví je Čína. Již 3000 let př. n. l. užívali její obyvatelé vlákna

divokého motýlka k výrobě strun do hudebních nástrojů a pravděpodobně kolem roku 2700 př. n. l. byly vyráběny první hedvábné látky. Rozšíření hedvábí, a to jak suroviny, tak i hotových látek do tehdejšího starověkého světa však nebylo vůbec jednoduché. Bylo to dáno tím, že tento výjimečný materiál zůstal přísně střeženým monopolem Číny až do 6. století n. l. Pod trestem smrti bylo Číňanům zakázáno vynášet vajíčka bourců za hranice nebo vyzradit tajemství chovu a výroby vlákna. Hedvábí bylo velmi ceněným obchodním artiklem a v mnoha zemích za něj neváhali platit dokonce i zlatem. Z Číny hedvábí putovalo po *Hedvábné stezce* až do Evropy.²⁴

²² Bavlna – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Bavlna>

²³ Brokát – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Brokát>

²⁴ Hedvábí - Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Hedvábí>

Vlna

Vlna byla rovněž cenným předmětem obchodu. Její četné druhy se shrnovaly do hlavních dvou skupin: vlna mykaná a vlna česná. Charakteristiku vlny a postup jejího zpracování velmi podrobně popisuje Ottův slovník naučný. Vlna mykaná (soukenická, krátká) byla krátká, jemná, kudrnatá vlna, která se hodila na výrobu suken a plstí. Vlna česná (dnes se užívá výraz česaná) byla dlouhá, málo kudrnatá a užívala se na výrobu hladkých vlněných látek. Před zpracováním se vlna prala, stříhala a třídila.

Ovčí vlna

Ovčí vlna je unikátní textilní materiál s obdivuhodnou a neporazitelnou kombinací funkčních vlastností, kterými svým uživatelům zpříjemňuje doslova každý pohyb. Vlákno vlny má řadu užitečných vlastností a jejich kombinace v jediném textilním vlákne je zcela unikátní: vlákna mají termoregulační schopnost, jsou prodyšná, mají schopnost odvádět pot atd. Ovčí vlna hřeje, chrání, udržuje tělesný komfort a je lidskému organismu nejvíce příznivá ze všech známých textilních vláken. Vlákno vlny prošlo milióny let evoluce za účelem ochrany savce.

Obr. 13: Ovčí vlna

Termoregulační schopnost - vlněné textilní materiály vytvářejí na těle mikroklima, které zabraňuje rychlému průniku vnějšího klimatu k pokožce - ať již chladného v zimě, nebo horkého v létě.

Odvod potu - povrch vlákna (šupinky) je hydrofobní a odvádí pot; ten se buď odpaří, nebo se, je-li zadržován (například dalším vnějším oděvem), vsákne dovnitř vlákna, které je naopak hydrofilní. Přitom má vlákno vlny schopnost absorbovat vlhkost až do objemu

jedné třetiny své váhy. Klíčové přitom je, že díky svému hydrofobnímu povrchu i plně „nasáté“ vlákno zůstává na omak suché a zároveň neztrácí nic ze své termoregulační schopnosti.

Prodyšnost - vlněný textilní materiál je i v husté struktuře dobře prodyšný (dýchá), a to i v případě, jsou-li vlákna nasátá vlhkostí. Tato vlastnost zároveň umožňuje vlhkosti ve vláknech rychle se odpařovat. Prodyšnost je daná nepravidelnou povrchovou strukturou vlněného vlákna, které je tvořené mikroskopickými šupinkami, a jeho celkovým přirozeným zakroucením.²⁵

Kašmírová vlna

Kašmírová vlna je velmi výjimečný a neobyčejný materiál. Jde pravděpodobně o nejvzácnější přírodní textilií na světě. Termínem „kašmír“ se navyklo označovat oblečení, které se z kašmíru vyrábí. Nejpopulárnější jsou svetry a šály, vyrábějí se z něj ale také šátky, rukavice, župany a čepice. Kromě oblečení se s tohoto materiálu vyrábějí i kašmírové koberce. Vlna se vyčesává kašmírským kozám z oblasti slabin – nacházejí se tam ta nejjemnější vlákna. Těchto vláken nejvyšší kvality však není příliš – proto se jich dá z kašmírské kozy ročně získat pouze 50-150 gramů. Kašmírské kozy se musely přizpůsobit přírodním podmínkám v oblastech, kde teplota klesá až na 40 stupňů pod nulou. Díky skvělé srsti jim tyto mrazy neškodí. Oblečení z jejich vláken má potom vynikající vlastnosti – jemnost kašmírových svetrů se nedá porovnat s žádnými jinými svetry. Za zmínku jistě stojí i jejich hřejivost – jsou zhruba šestinásobně hřejivější než například svetry z ovčí vlny.²⁶

Rozdělení kašmírské vlny podle kvality:

- 1) Kvalita barvy – kašmírská vlna má čtyři druhy barev: bílou, červenou, světle šedou a hnědou.
- 2) Kvalita vlákna – za kašmírskou vlnu můžeme považovat pouze tu, jejíž vlákna jsou silná pouze 13 – 16 mikrometru. Čím je vlákno jemnější, tím je vlna hřejivější. To platí především o vlně kůzlat.

²⁵ Ovčí vlna - Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ovčí_vlna

²⁶ [online]. Copyright 2017 blog.sekora.cz [cit.1.05.2017]. Dostupné z <http://blog.sekora.cz/?tag=kasmirova-vlna>

3) Kvalita v délce vlákna – mongolská kašmírová vlna má jako jediná na světě délku vlákna 38 – 45 milimetrů.

Velbloudí srst

Velbloudí vlna patří k nejdražším textilním surovinám. Asijský dvouhrbý velbloud (hlavně v severozápadní Číně a v Mongolsku) má velmi jemnou, hebkou srst, vlákno je skoro bílé, velmi kadeřavé, s hrubými šupinami na povrchu. Vlna se nemusí stříhat. Chomáče vláken se sbírají, když je velbloudi ztrácejí po studeném ročním období (až 5 kg za sezonu).²⁷

Obr. 14: Velbloudí vlna

3.1.2 Tradiční obuv

Jaký druh obuvi se nosil ve středověkém Mongolsku, je obecně známé z artefaktů datovaných v té době, které se našly ve skalních šlechtických pohřebištích.

Obuv byla holeňová s úzkou špičkou a středně tlustou podešví už od dob kočovníků a nosí se dodnes. Boty ve skalních pohřebištích byly nalezeny velmi zachovalé, to se týká materiálů, barvy i tvaru boty. Jelikož všechny nalezené boty byly barevné, červené, černé a žluté atd.

²⁷ Velbloudí srst – Wikipedie. online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Velbloudí_srst

Můžeme říct, že starověcí ševci zpracování kůží ovládaly velmi dobře, stejně tak její ušití. Design obuvi byl velmi jednoduchý, boty byly lehké, pohodlné na nohou, dokonale pevné při jízdě na koni. Mohli bychom je srovnat s dnešní moderní chalskou [Khalkha] obuví.²⁸

Obr. 15: Historická obuv – gutsal

Každý prvek obuvi byl vytvořen po kočovný způsob života. Pro spojení svršku s podešví nepoužívali kopyta, noha měla v obuvi dostatečný prostor. Pomocí ponožky byla noha zpevněná, tvar mírně zvednuté špice umožňoval snadný pohyb bez zakopnutí. To vše zůstalo dodnes beze změny. Tento typ obuvi je možné spatřit pouze ve vnitřním Mongolsku a krajích Buriad a Barga (okrajová území Mongolska).

O mongolských vysokých botách *gutsal* bylo psáno již v bakalářské práci: Uranbileg Altangerel: Dámská kolekce inspirovaná mongolským gutalem, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací, obor Design obuvi, Zlín 2015.

²⁸ KHASYN, Sharav. Sharavyn, Ajiimaa. Mongol gutsal esgekhe oyokharga. SHUTIS-iin Kheiliin, ÜILDIR Sursgaltyn Töid kheilei. ISBN 978-99962-4-588-6.

4 TRADIČNÍ OVĚD JEDNOTLIVÝCH ETNIK

Kroje Khakh (chalský kroj)

Chalský kroj je nejstarší kroj Mongolů, který se začal nosit v době Čingischána. Všechny ostatní kroje jsou od něj odvozené. Základním kusem oblečením byl tradičně *deel*, který v případě slavnostního kroje mohl být až uměleckým dílem. Chalské ženy tradičně nosí velmi výrazný *deel* s extrémně širokými ramenními vycpávkami.

Chalský ženský účes je velmi odlišný od účesů jiných etnických skupin. Účes představuje mýtického ptáka Garuda, vlasy bývají zdobeny 5–10 kilogramy stříbra a drahých kamenům. Chalkové milují červené a modré barevné kombinace, které symbolizují nebe a oheň.²⁹

Obr. 16: Chalský kroj

²⁹ A.SARUUL. Mongol Costumers. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 201, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Torguud (torgudský kroj)

Předci etnické skupiny Torguudů byli elitními vojáky mongolských chánů. Do armády se hlásili jen synové šlechticů a říkalo se jim „hedvábní vojáci“, protože hlídali určité úseky Hedvábné stezky. Torguudi se hlavně usadili v oblasti Bulgan soum a kraji Khovd aimag. Ženy Torguudů nosily tradiční malou čepičku, v horní části ozdobenou korálky a bambulkami. Na obou stranách čepičky bylo symetricky vyšito šest nebo osm květin a na čelní straně byl vyšit stříbrný měsíc. Torgudský kroj se liší od ostatních tím, že přiléhá těsně k tělu, i rukávy jsou úzké. Muži i ženy nosí plstěné boty zvané *tookhuu*, které mají podešve z tlusté nevyčiněné kůže.³⁰

Obr. 17: Torgudský kroj

³⁰ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 209, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Uriankhai (uriankhaiské kroje)

Tradiční uriankhaiské kroje dokladují společenskou hierarchii mezi bohatými lidmi. Uriankhaini byli jedním ze vznešených mongolských kmenů, které se usadily v krajích Bayan-Uligii a Khovd aimag. Ženské kroje mají dlouhé a široké rukávy. Na *deelu* je oblečená dlouhá úzká vesta. Obuv je ušita pouze ze dvou svislých dílů, které mají po boku našité paspulky, ty zpevňují botu a zároveň plní funkci ozdobného prvku.³¹

Obr. 18: Uriankaiský kroj

³¹ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 213, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Myangad (myangadský kroj)

Myangadi jsou potomci rodu Mongolů a Torguudů, usadili se v kraji Myangad soum a Khovd aimag. Muži nosí chalský typ *deelů*, které jsou lemovány černým hedvábím a mají červený nebo žlutý límec. Dámské oděvy jsou zdobeny podobně jako u chalských krojů, protože chalské a myangadské kmeny mají dávné vazby. Zajímavostí je, že ženy nosí na pravé straně malý nůž, který má ukázat jejich sílu.³²

Obr. 19: Myangadský kroj

³² A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 216, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Darkhad (darkhadský kroj)

Darkhadi žijí v krajích Ulaan-uul, Bayanzurkh, RENCHILHUBE a Khanh soum z Khuvsgui aimag. Jejich oděvy se podstatně neliší od ostatních lidových krojů. Pouze je pro ně typické výrazné štepování.³³

Obr. 20: Darkhadský kroj

³³ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 225, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Tsaatan (tsaatanský kroj)

Tento kmen dostal svůj název Tsaatan, protože jeho členové raději utekli od válčení do lesů, kde začali chovat soby. (Tsaatan znamená „jdi pryč, už se nevracej, když jsi utekl“). Tsaatanové žijí na území krajů Ulaan-Uul, Rinchenlhumbe, Bayanzurkh a Khanh soum. Nosí stejné kroje jako sousední kmen Darkhad, jen s menšími rozdíly.³⁴

Obr. 21: Tsaatanský kroj

³⁴ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 226, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Durvud (durvudský kroj)

Durvudi se usadili v krajích Uvs a Khovd. Ženy nosí přes *deel* bílý límeček, prošívány barevnými nitěmi. Durvudský klobouk se nazývá *makhlai*. Mužský kroj je jedním z původních krojů, které mají zapínání na pravou stranu a límec ležící na *deelu*.³⁵

Obr. 22: Durvudský kroj

³⁵ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 228, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Zakhehi (zakhehimský kroj)

Nejvíce Zakhehinů žije v kraji Khovd aimag. Muži i ženy nosí klobouk zvaný *halban*. Ženy si oblíbily bledě modré a zelenomodré barvy. Stejně jako ostatní ženy v západním regionu i ony nosí přes *deel* bílé límečky. Kolem krku mají zavěšenu pětibarevnou štolu, která symbolizuje otevřenost její srdce.³⁶

Obr. 23: Zakhehimský kroj

³⁶ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 233, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Kazašských

Kazaši žijící v Mongolsku pocházejí ze starého kmene Turguudu. Usadili se v kraji Bayan-Ulgii aimag. Muži nosí krátký *deel* s bohatou bordurou, na klobouku mají soví pířko. Ženy si oblékají dlouhé bílé šaty a přes ně krátkou vestu.³⁷

Obr. 24: Kazašský kroj

³⁷ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 235, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Uzemchin (uzemchinský kroj)

V kraji Dornod a Sukhbaatar aimag. Jejich oděv se úplně liší od oblečení ostatních kmenů, protože převzal mnoho prvků z vícero etnických skupin.³⁸

Obr. 25: Uzemchinský kroj

³⁸ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 237, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Dariganga (dariganganský kroj)

Darigangani většinou obývají východní Mongolsko, kraj Sukhbaatar aimag. Čepce jsou bohatě zdobené, více než u jiných etnických skupin. Darigangani jsou velmi řemeslně zruční, jejich *deel* je stejný jako chalský.³⁹

Obr. 26: Dariganganský kroj

³⁹ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 241, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Barga (bargaský kroj)

Kmen Barganů se usadil v kraji Dornod a Tov aimagu. Pokrývky hlavy žen jsou zdobeny stříbrnými ozdobami, které mohou vážit až přes 20 kilogramů. Tyto ženy jsou proto často nazývány „stříbrnými ženami“.⁴⁰

Obr. 27: Bargaský kroj

⁴⁰ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 245, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Khoton (khotonské kroje)

Etnická skupina Khoton se skládá z mongolsko-ugurského lidu tureckého původu. Žijí hlavně v kraji Uvs aimag. Černá barva na jejich oblečení má náboženskou symboliku. Ženy tradičně nosí vlasy spletené do dvou copů vložených do bavlněného váčku, který se nazývá *chachvaga*. Na váček je zavěšená štóla zdobená šperky a zakončená střapcem, který splývá až k dolnímu okraji *deelu*.⁴¹

Obr. 28: Khotonský kroj

⁴¹ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 248, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Buriyat (buriyatský kroj)

Buriyati žijí v severním Mongolsku. Ženy nosí kroje skládající se z horní a dolní části (sukně). Přes *deel* mají vestu. Oblečení bylo obvykle vyrobeno z bavlny. Bohaté ženy ale měly *deel* ušitý z hedvábí tmavě modré barvy, vestu ze zlata, která byla navíc zdobena sametem a výšivkami.⁴²

Obr. 29: Buriyatský kroj

⁴² A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 253, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Bayad (bayadský kroj)

Kmen Bayadů se usadil v kraji Uvs aimag. Pro zvláštní příležitosti nosí ženy *tsegdeg deel*, ten má velmi široké rukávy, lemované černím sametem. Bayadové milují fialovou barvu, která je použita na oděvech.⁴³

Obr. 30: Bayadský kroj

⁴³ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 256, ISBN 978-99962-444-9.

Kroje Uuld (uuldský kroj)

Uuldi se usadily hlavně v západním Mongolsku v kraji Khovd a Arkhangai aimag. Ženy nosí vnější oděv v černé barvě. Kroje jsou dlouhé i krátké, rukávy *deelu* jsou úzké a manžety jsou oboustranné. Barva *deelu* je vínově červená. Typ těchto krojů sahá až do období dynastie Manchu.⁴⁴

Obr. 31: Uuldský kroj

⁴⁴ A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 260, ISBN 978-99962-444-9.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 INSPIRACE PRO ODĚVNÍ A OBUVNÍ KOLEKCI

Diplomové práce navazuje na bakalářskou práci na téma „Dámská kolekce inspirovaná mongolským gutalem.“ V bakalářské práci jsem se zabývala tvarem mongolské lidové obuvi, kterou jsem se snažila pro ženy udělat více pohodlnou. Byla to pro mě fascinující a velice přínosná práce.

Na základě této zkušenosti jsem se rozhodla pokračovat dále v tomto zadání. Na měsíční stáži v Mongolsku, kde jsem měla možnost pracovat v oděvní sféře, jsem si oblíbila textilní materiály, a to mě utvrdilo v přesvědčení zabývat se ve své diplomové práci textilními produkty.

Cílem praktické části je tedy vytvořit kolekci oděvů a obuvi pro čtyři osoby. Při tvorbě těchto výrobků jsem vycházela z mongolské lidové symboliky, zvyků, rodinného života a buddhistického náboženství. Při hledání konkrétní osob, kterým by byly produkty určeny, jsem nešla moc daleko, věděla jsem přesně, pro koho chci oděv i obuv vytvářet.

Nositeli kolekce se stala moje rodina. I když nežijeme všichni v jednom městě, ani v jednom státě, pravděpodobně máme v sobě stále tu pověstnou kočovnou krev Mongolů, jsme si velice blízcí. Dálka ani časová pásma pro nás nejsou v dnešním světě moderních technologií překážkou, která by nám bránila být v neustálém kontaktu.

Obr. 32: Rodina

Obr. 33: Moodboard

5.1 Komu je kolekce určena

Kolekce oděvu a obuvi je určena pro členy mé rodiny: matka, strýce, bratra a mě.

I když jsem strávila ve své rodné zemi Mongolsku pouhých osm let svého života, pamatuji si toho hodně, hlavně čas strávený se svým strýcem Batdemberlem. Fascinovalo mě, jak dokázal v jedné poloze sedět několik hodin při meditaci a modlitbě. Myslím si, že mě hodně ovlivnil v mé duchovní cestě. Vždy s lidmi jednal slušně a s úctou. I teď po dvaceti letech se nezměnil, každý den ráno i večer klekává u rodinného oltáře k meditaci a modlitbě. Víím, že mu to dodává velkou sílu a energii do života. Charakterizovala bych ho jako mírumilovného, klidného, vyrovnaného a láskyplného člověka, milujícího veškerou živou i neživou přírodu.

Moje matka je mi velmi blízká. Velice si jí vážím a obdivuji ji, jaká je silná osobnost, ale zároveň křehká duše. Vždy se snažila, aby nám nic nechybělo, občas to bylo těžké, ale vždycky jsme to společně zvládli. Naučila nás rozeznávat, co je v životě důležité, stanovit si životní hodnoty. Slova, která by ji symbolizovala, jsou květina a vánek.

Jako třetí osobu jsem si zvolila svého bratra. I když jsme úplně rozdílní, je to člověk, který mě pomůže v každé situaci, vždy se na sebe můžeme spolehnout. Brzy se stane otcem, a to

bude možná jeho první velký mezník v životě. Je hrdý, že je Mongol. I když už žije přes dvacet let v Evropě, tíhne k mongolským tradicím a kultuře více než já sama.

Část kolekce je určena i pro mě. Charakterizovat sama sebe je těžké, myslím si, že jsem člověk otevřený všemu novému.

Mnou vytvořená kolekce se nazývá „*Gir bul*“, což mongolsky znamená rodina.

Charakter a vlastnosti výše jmenovaných osob mě pomohly při hledání tvarů, barev a materiálů pro mou kolekci.

6 BAREVNÁ PALETA A POUŽITÉ MATERIÁLY

V kolekci je použita široká škála materiálů: ovčí vlna, hedvábí, brokát, satén a usně. Kombinace těchto materiálů a jejich barev vyjadřuje základní ideu kolekce.

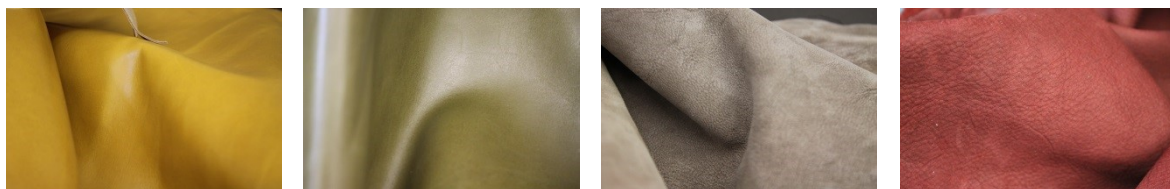
Pro strýce jsem zvolila jako základní materiál ovčí vlnu hnědé barvě, protože je jediný člen naší rodiny, který zůstal ve své vlasti; hnědá symbolizuje barvu půdy, země. Spodní košile je ze saténu bílé barvy, což je symbol čisté duše. Opasek a obuv je z usně vínově červené a žluté barvy, které představují barvu buddhismu. Detaily jako límeček a knoflíky jsem ušila a vyrobila z brokátu s ornamenty hor a oblohy.

Matce jsem vybrala jako materiál na oblečení fialové hedvábí se žlutými květinovými vzory. *Deel* je ušit ze šedé ovčí vlny v barvě vzduchu (vánku). Obuv je ušita ze šedé hovězínové usně.

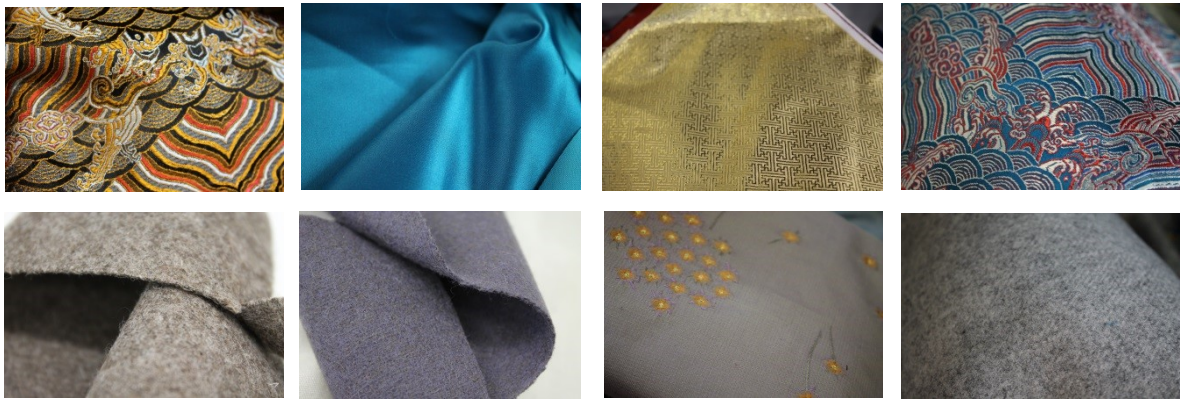
Pro bratra jsem zvolila košili ze saténu v zelené barvě, jakou mají pláně v Mongolsku. Tu stejnou barvu jsem zvolila i u obuvi. Kabát je z fialové ovčí vlny, aby harmonicky doplňoval matčin oděv. Dále oděv zdobí detaily z brokátu s ornamentem hor a oblohy v barvě modré a bílé, které se propojují s mým a se strýcovým oděvem.

Pro sebe jsem ušila šaty z hedvábí v modré barvě, představující otevřenost a věrnost. Obuv je ušita z hovězínové usně žluté barvy, symbolizující teplo, a podšívka je z béžové vepřovíce.

Na mezipodešve obuvi jsem použila materiál EVAC 8mm a na podešve 1mm pryž pro její odolnost a nízkou míru opotřebení. Barva mezipodešve je v neutrální béžové barvě a podešve v modré a okrové barvě, což kolekci sjednocuje.

Obr. 34: Vzorník usňových materiálů

Obr. 35: Vzorník textilních materiálů

Obr. 36: Barevná paleta

7 POPIS KOLEKCE A JEJÍ REALIZACE

Kolekce „*Gir bul*“ by měla odrážet charakter každé osoby, pro kterou je určena. Snažila jsem se převzít linie a tvary z původních krojů do současného oděvu a obuvi.

Hledání střihu pro konkrétní osobu bylo náročné kvůli snaze o harmonické souznění oděvu a obuvi, ale také proto, že jsem chtěla, aby každý výrobek charakterizoval jednotlivou osobu jako individualitu.

Základní střih oblečení vychází z původní podoby mongolského oděvu *deel*, který měl překřížené dvě části předního dílu, což vytvořilo výstřih ve tvaru V; v současnosti je *deel* u krku zakončen stojáčkem.

Mým cílem bylo vytvořit ucelenou kolekci oděvů a obuvi, která by byla pro současného člověka nositelná.

Důležité pro zdárný výsledek práce bylo pečlivé řemeslné zpracování, konkrétně u detailů, jako jsou třeba knoflíky, poutka a límečky, kvůli autentičnosti oděvu.

7.1 Obuv

Tvar mongolské obuvi je charakteristický svojí atypickou špičkou stočenou nahoru. Tento tvar jsem uplatnila už ve své bakalářské práci. Teď jsem hledala jinou podobu špičky, ale zároveň jsem chtěla, aby charakter obuvi zůstal zachován, a to mě nutilo k úpravě kopyta.

7.1.1 Kopyto

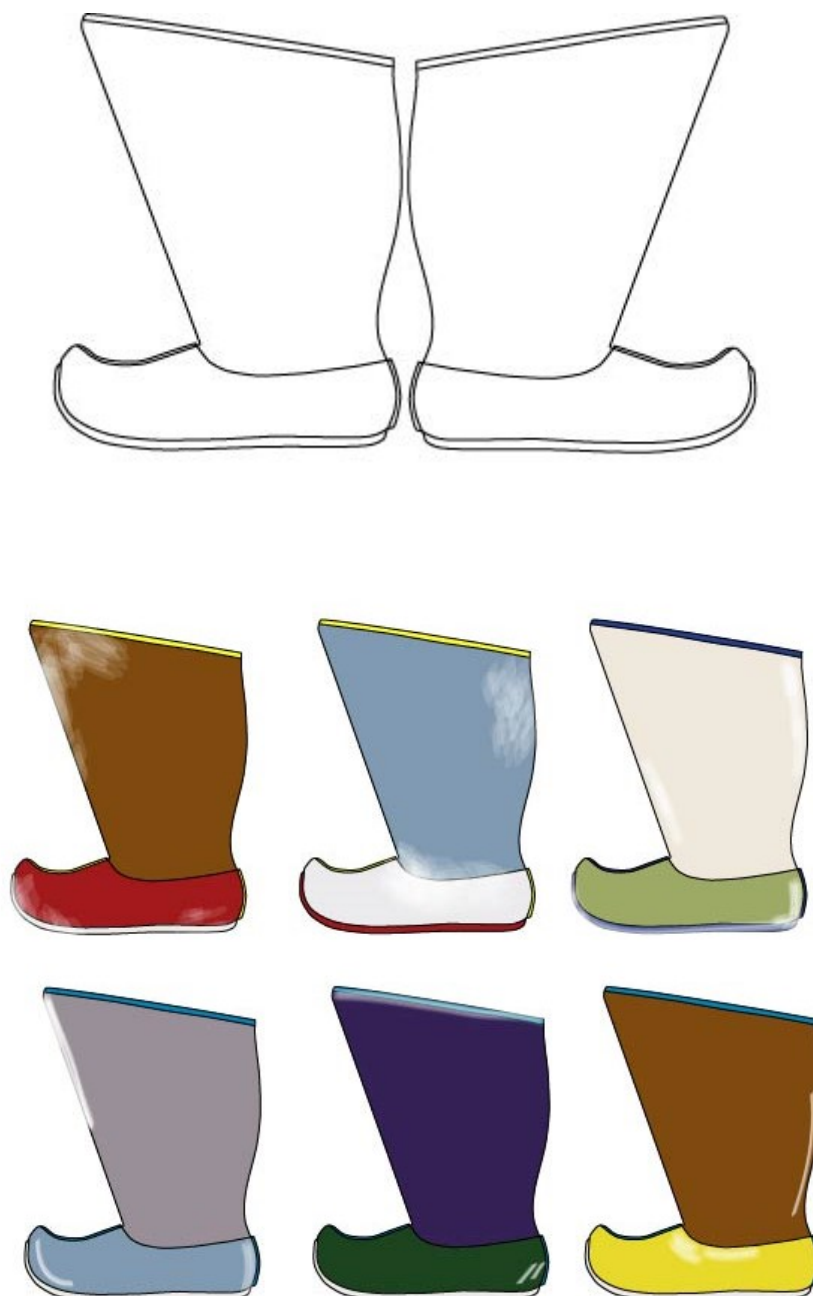
Po dlouhém hledání tvaru špičky boty jsem nakonec došla k variantě zahnuté špičky k vnitřní straně nohy. Když se špice kopyt střetnou, vytvoří lomený oblouk. To umožnilo zase další návaznost na linie oděvu. Kopyta byla vytvořena ve velikosti 40, 39 a 36.

Obr. 37: Kopyta

7.1.2 Model obuvi č. 1, 3

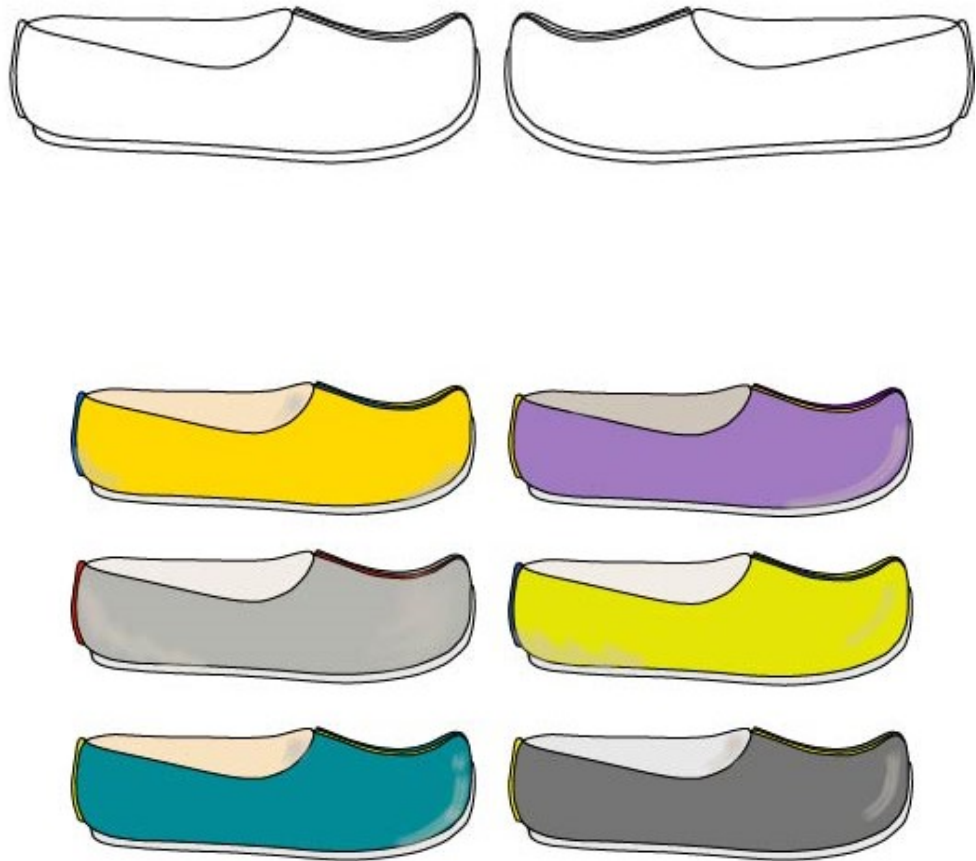
U pánské obuvi jsem zvolila holeňovou část z ovčí vlny, abych ji přirozeně propojila s oděvem. Holeňová část přechází až dolů do svršku, kde slouží jako podšívka obuvi. Zakončení holenního dílu, hřbetní a patní část jsou olemovány paspulkou, aby barevně ladily s oděvem.

Obr. 39: Nákres modelu obuvi č. 1, 3

7.1.3 Model obuvi č. 2, 4

U všech modelů jsem se soustředila na stejný střih, který vychází z kotníčkové obuvi. Dámská kotníčková obuv je vytvořena ze dvou dílů. Svršek je na hřbetní a patní straně zaklepán. Mezi obě části je vložena hedvábná paspulka, teprve poté jsou obě části boty spojeny. Podšívka a svršek jsou sešity obráceně, aby byla zdůrazněna jejich elegance. Jelikož jsem chtěla dodržet věrnou kopii návrhu, bylo nutné provést více zkoušek.

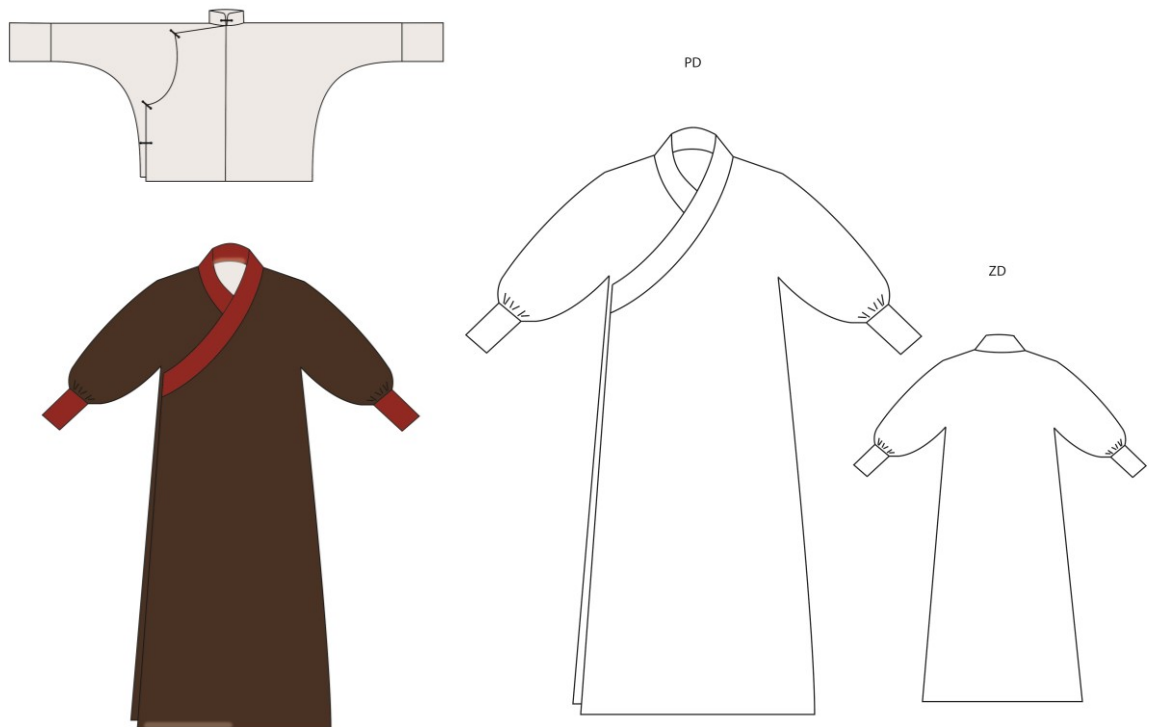
Obr. 38: Nákres modelu obuvi č. 2, 4

8 ODĚV

8.1.1 Model oděvu č. 1

U modelu pro strýce jsem výrazněji neměnila původní střih, protože on charakterizuje pravého Mongola. Střih oděvu představuje tradiční *deel*, u předního dílu překřížený, čímž tvoří výstřih tvaru písmene V. Toto oblečení bylo ve starověku symbolem pravých Mongolů rodu Čingischána a kmenu Chalchad. Abych ho částečně uzpůsobila moderní době, nastavila jsem konec rukávu stejným materiálem jako má límec.

Pod *deelem* je bílá košile, která má asymetrické zapínání na pravé straně. V pase je přepásán vínově červenou hovězinovou usní, ladící s obuví.

Obr. 41: Technický nákres oděvu č. 1

8.1.2 Model oděvu č. 2

Ambicí při vytvoření tohoto modelu bylo ušít šaty v evropsko-asijském duchu, protože matka žije v cizině už více než třicet let a její kulturní hodnoty jsou proto zčásti evropské a zčásti asijské. Tradiční *deel* jsem přiblížila více evropskému střihu, ponechala jsem pouze některé prvky asijské oděvní kultury.

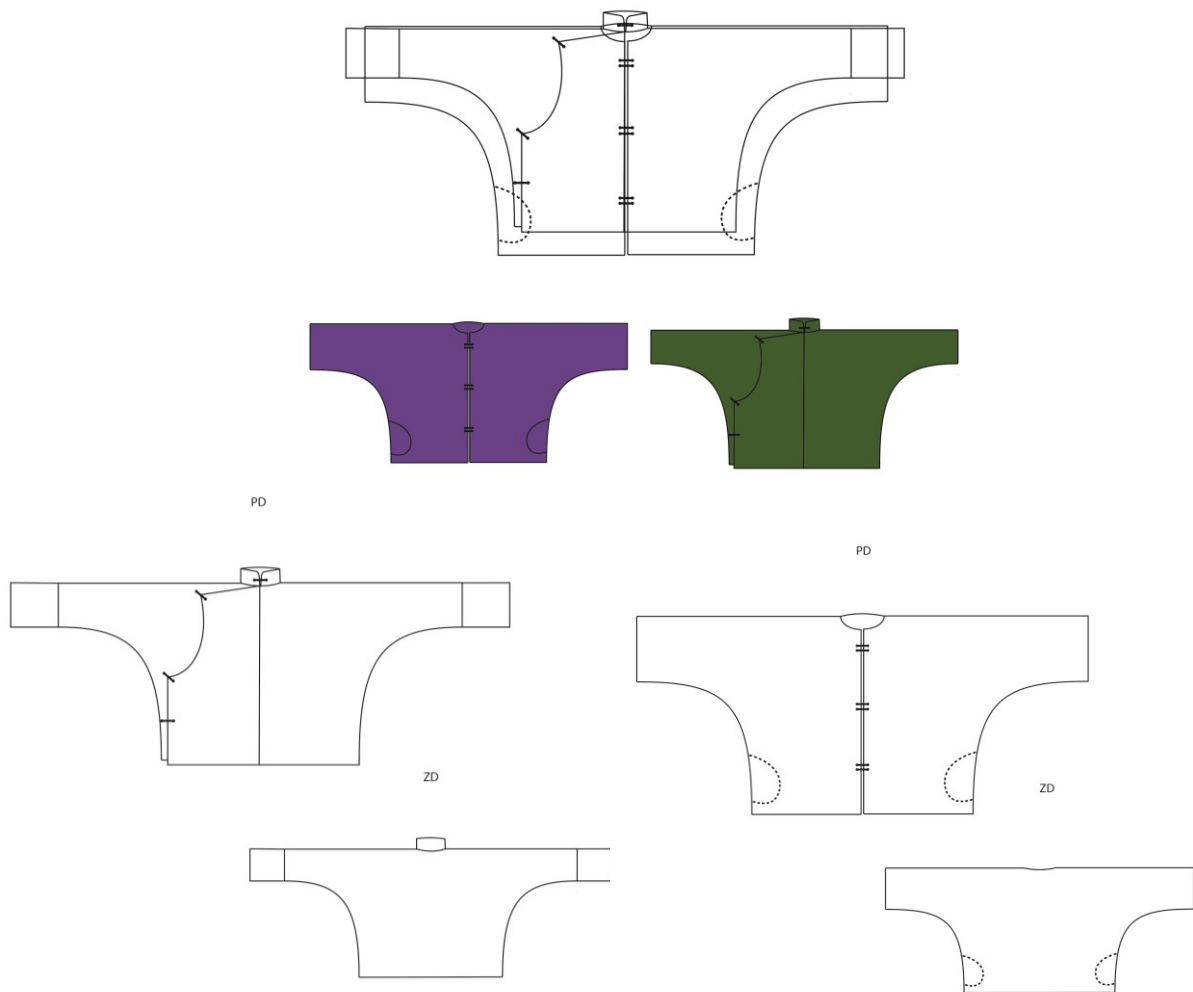
Zavinování *deelu* jsem zmodernizovala tím, že přední díl šatů už není tvořen dvěma sešitými díly, ale pouze jedním a tyto dvě zdánlivé části jsou sepnuty knoflíkem. Stojáček zůstal zachován. Na šaty se oblékne šedý kabát z ovčí vlny jednoduchého střihu, který se zapíná uvnitř pomocí knoflíku. Barva kabátu je stejná jako u obuvi, to je šedá.

Obr. 40: Technický nákres oděvu č. 2

8.1.3 Model oděvu č. 3

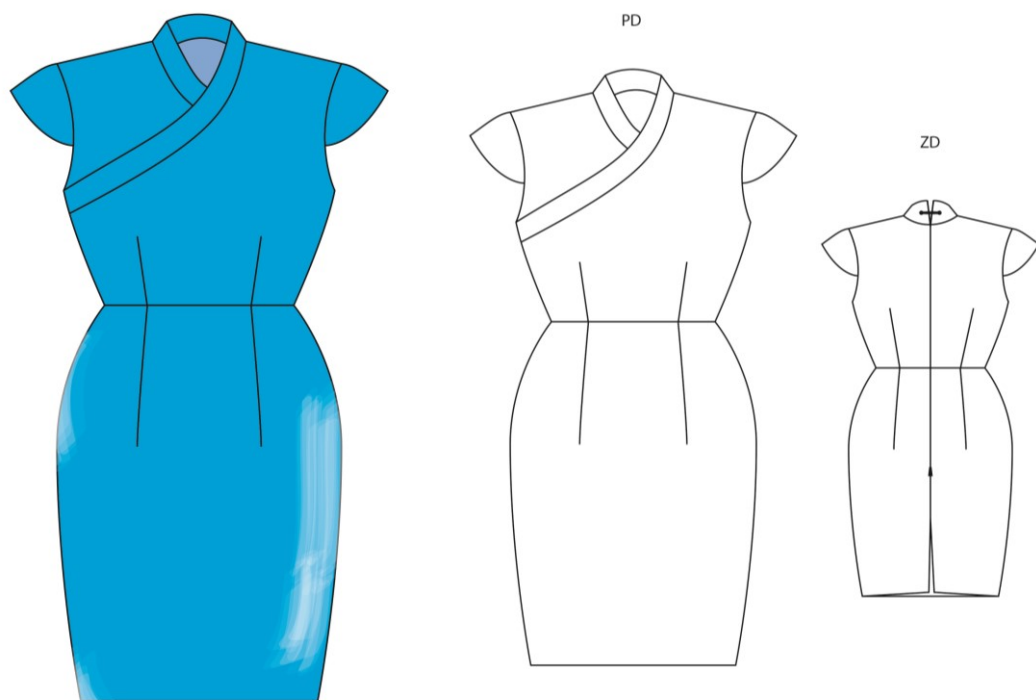
Model číslo tři je vytvořen pro bratra, pro mladého člověka. Tento střih vychází z kabátu *hantaz*, který se oblékal na dlouhý *deel*. Byl určen pro vyšší třídu jako svrchní oděv. Kabát je přizpůsoben dnešní době, odstraněním stojáčku a zkrácením rukávu a přidáním kapes do bočního švu působí velice moderně. Pod kabát patří zelená košile s krátkým rukávem. Obuv je ušita z hovězínové usně ze zelené barvy, holeňová část je z fialové ovčí vlny.

Obr. 42: Technický náčrt oděvu č. 3

8.1.4 Model oděvu č. 4

Poslední model je určený pro mě. Šaty jsou ušity po evropsku, jsou v pase přestřiženy, jeden prvek je ponechána z mongolské oděvní kultury, a to dva přední díly šatů, které jsou překříženy, jeden je tedy dolní, druhý horní díl a vzájemně vytváří výstřih ve tvaru V. Harmonicky jsou tak šaty spojeny s oděvem pro strýce. K šatům náleží kontrastující žluté boty.

Obr. 43: Technický nákres oděvu č. 4

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo vytvořit autorskou kolekci oděvů a obuvi pro konkrétní osoby. Fakta v teoretické části mi velmi pomohla v praktické části, zejména co se týká technologie výroby oděvů.

Postup práce v praktické části se podařilo naplnit dle původního plánu, ale někdy mě technologické postupy zdržely, a tak se výroba prodlužovala.

Tato práce byla pro mě velkým přínosem, nejen co se týká získání nových informací o historii Mongolska. Díky ní jsem se také naučila řešení designu tradičního mongolského oděvu a konstrukci střihů. Důležitá byla pro mě také první zkušenost s přírodními textilními materiály, které jsem použila pro výrobu oděvů.

Touto prací jsem se o krok přiblížila pochopení duše Mongolů, což mě velmi zajímá a láká. Ovšem v hledání svých kořenů chci nadále pokračovat, protože stále ještě nevím, kdo jsem a kam patřím.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BATSUKH, Bold. Mongolian National ornament. Ulaanbaatar, 2014, Published in the < > Co., Ltd. ISBN 978-99929-0-656-1.
- [2] KHASYN, Sharav. Sharavyn, Ajiimaa. Mongol gutal esgekh oyokharga. SHUTIS-iin Kheiliin Üildir Sursgaltyn Töid kheilei. 2014. ISBN 978-99962-4-588-6.
- [3] ŠTÝBROVÁ, Miroslava. Boty, botky, botičky. Praha 10, Dykova 15: Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-986-7.
- [4] BATSAJCHAN, Emgent Oochnoi a Roozongiji ENCHBAT (eds.). Mongolčuud: XX zuuny echend. Ulaanbaatar: Monsudar, 2012. ISBN 978-99962-0-434-0.
- [5] HANSEN, Valerie. The Silk Road: a new history. Oxford: Oxford University Press, c2012. ISBN 978-0-19-515931-8.
- [6] SRBA, Ondřej a Michal SCHWARZ. Dějiny Mongolska. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-331-0.
- [7] TAVNAIN, Ariunaa. Mongol undesnii huvcasni esgur, zaavarchilгаа, esgej, Marshal print XXK-d, 2015. ISBN 978-99962-965-6-7.
- [8] WEATHERFORD, J. McIver. Mongolyn Ikh Khatdyn Nuuts Tovchoo: Chingis khaany ezent gurniig okhiduud n avarch khamgaalsan tuukh. Ulaanbaatar: Zhak Ueterford San, 2012. ISBN 9789996212253.
- [9] BLUNDEN, Jana. *Mongolsko*: [turistický průvodce]. Brno: Jota, 2009. Livingstone - průvodci. ISBN 9788072176403
- [10] GROLLOVÁ, Ivana. *Mongolové: pravnucci Čingischána*. Praha: Triton, 2001. ISBN 8072540793.
- [11] SYNEK, Lukáš. *Hedvábnou stezkou: po stopách dávných karavan*. Velké Přílepy: Cestář, 2008. ISBN 9788090419605.
- [12] WEATHERFORD, J. McIver. *Mongolyn Ikh Khatdyn Nuuts tovchoo*: Chingis kahany ezent gurniig okhiduud n avarch khamgaalsan tuukh. Ulaanbatar: Zhak Ueterford San, 2012. ISBN 978-99962-122-5-3.
- [13] A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010. ISBN 978-99962-444-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

[1] Bavlna – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Bavlna>

[2] Brokát – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Brokát>

[3] Hedvábí - Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Hedvábí>

[4] Ovčí vlna - Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ovčí_vlna

[5] [online]. Copyright 2017 blog.sekora.cz [cit.1.05.2017]. Dostupné z <http://blog.sekora.cz/?tag=kasmirova-vlna>

[6] Velbloudí srst – Wikipedie. online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Velbloudí_srst

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Poušť

Obr. 2: Krajina

Obr. 3: Chánové, vládci Mongolska; A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 213, ISBN 978-99962-444-9

Obr. 4: socha Suchbátara

Obr. 5: Mapa Hedvábné cesty;

http://1.bp.blogspot.com/XkOsx1Bws5k/Tqiy3UY6rI/AAAAAAAAAhI/w-WTXkrFFyc/s1600/HTA+10_02.bmp

Obr. 6: Původní místo města Karakorum; <http://tourmongolia.com/wp-content/uploads/2016/03/kharakhorum-hot.jpg>

Obr. 7: Mapa etnických kultur; A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 213, ISBN 978-99962-444-9

Obr. 8: Venkov

Obr. 9: Ovó; <http://hilarysplaces.com/assets/images/mongolia-heap-flags-581.jpg>

Obr. 10: Cagán sar, oslava nového roku; <http://www.travel-mongolia.co/wp-content/uploads/2016/05/Lunar-New-Year-or-Tsagaan-sar-2017-2.jpg>

Obr. 11: Dochované oděvy; A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 213, ISBN 978-99962-444-9.

Obr. 12: Kresebný záznam dochovaných oděvů – deelů; A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 213, ISBN 978999624449.

Obr. 13: Ovčí vlna

Obr. 14: Velbloudí vlna

Obr. 15 – 31; A.SARUUL. *Mongol Costumers*. Ulaanbaatar: Academy of National Costumes research, 2010, s. 213, ISBN 978-99962-444-9.

Obr. 15: Archeologické nalezené obuv – Gutal

Obr. 16: Chalský кроj

Obr. 17: - Torgudský кроj

- Obr. 18: Uriankaiský kroj
- Obr. 19: Myangadský kroj
- Obr. 20: Darkhadský kroj
- Obr. 21: Tsaatanský kroj
- Obr. 22: Durvudský kroj
- Obr. 23: Zakhehimský kroj
- Obr. 24: Kazašský kroj
- Obr. 25: Uzemchinský kroj
- Obr. 26: Dariganganský kroj
- Obr. 27: Bargaský kroj
- Obr. 28: Khotonský kroj
- Obr. 29: Buriyatský kroj
- Obr. 30: Bayadský kroj
- Obr. 31: Uuldský kroj
- Obr. 32: Rodina
- Obr. 33: Moodboard
- Obr. 34: Vzorník usňových materiálů
- Obr. 35: Vzorník textilních materiálů
- Obr. 36: Barevná paleta
- Obr. 37: Kopyta
- Obr. 38: Nákres modelu obuvi č. 1, 3
- Obr. 39: Nákres modelu obuvi č. 2, 4
- Obr. 40: Technický nákres oděvu č. 1
- Obr. 41: Technický nákres oděvu č. 2
- Obr. 42: Technický nákres oděvu č. 3
- Obr. 43: Technický nákres oděvu č. 4

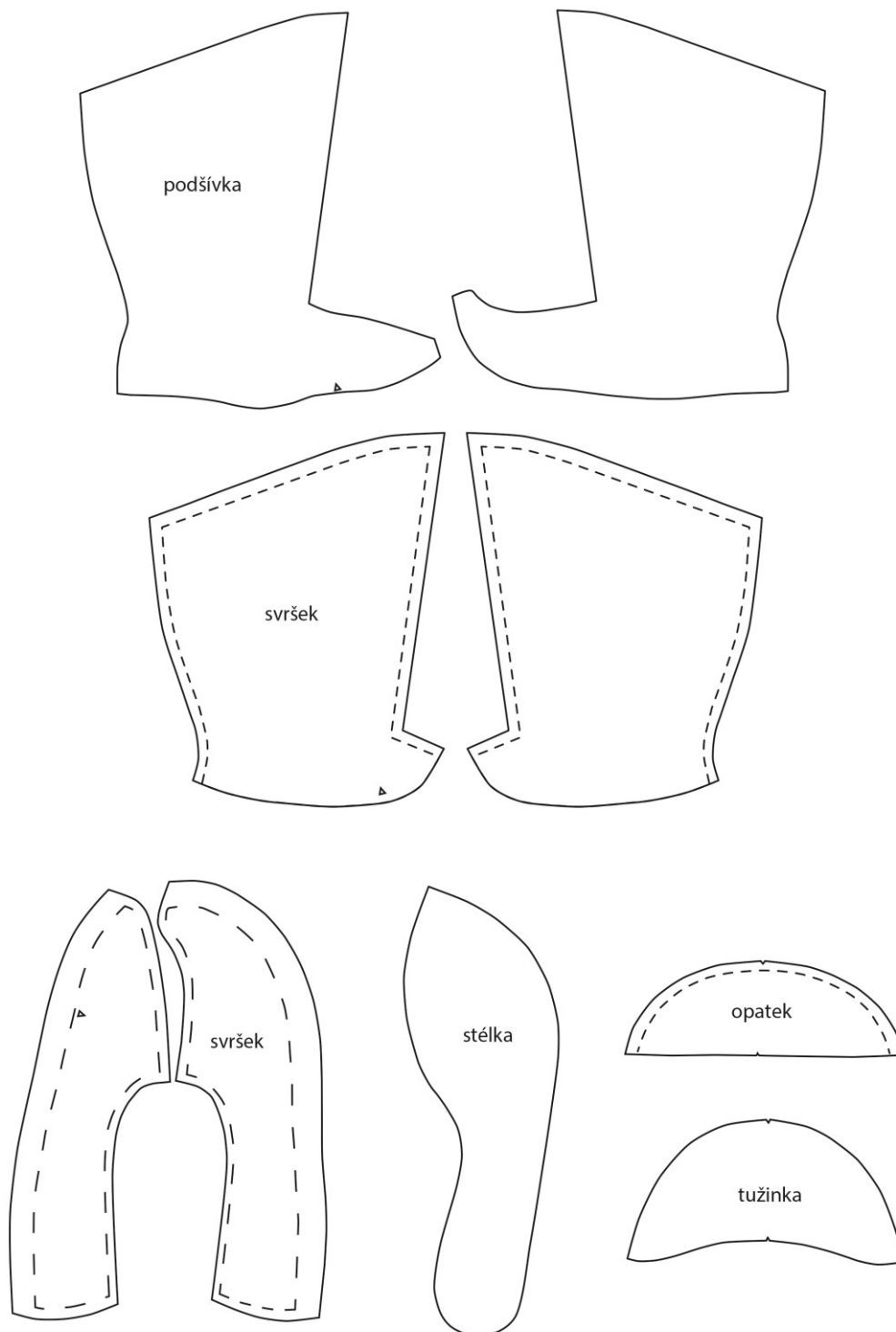
SEZNAM PŘÍLOH

P1: Šablony produktů

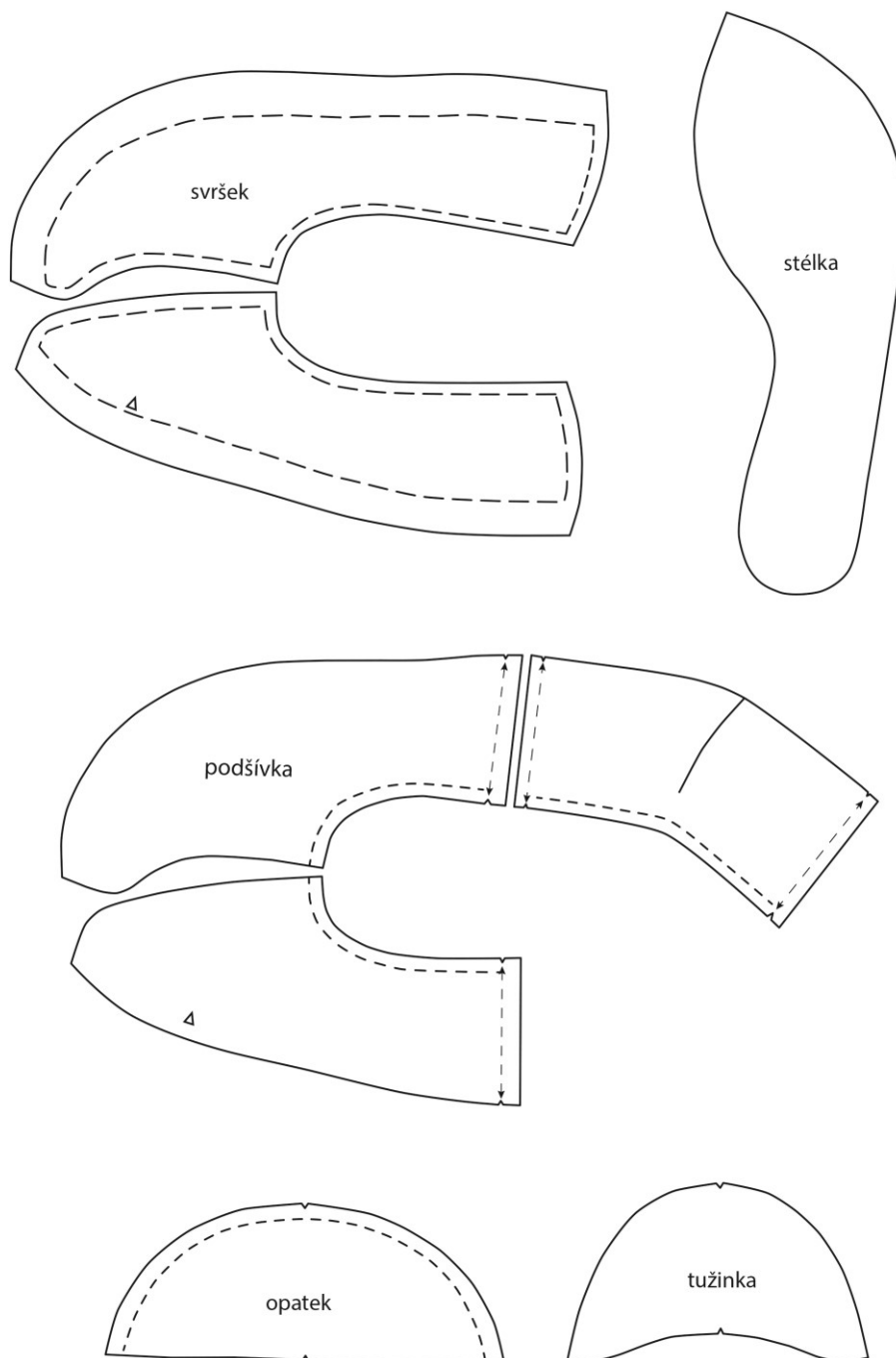
P2: Fotodokumentace

PŘÍLOHA P I: ŠABLONY PRODUKTU

Obuv – model č. 1, 3

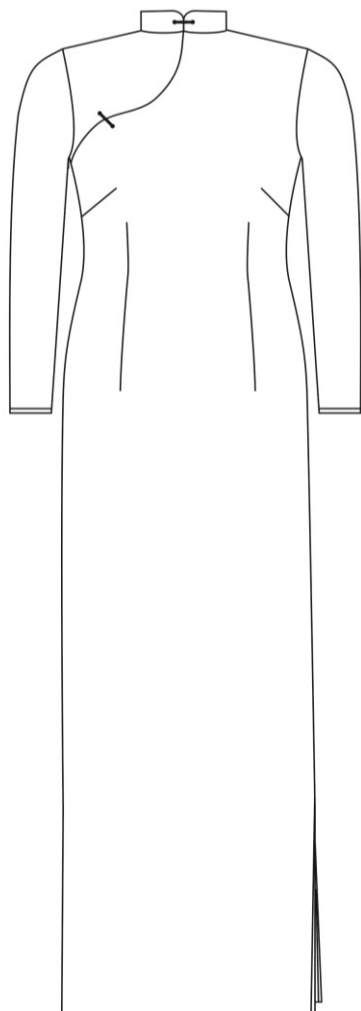

Obuv – model č. 2, 4

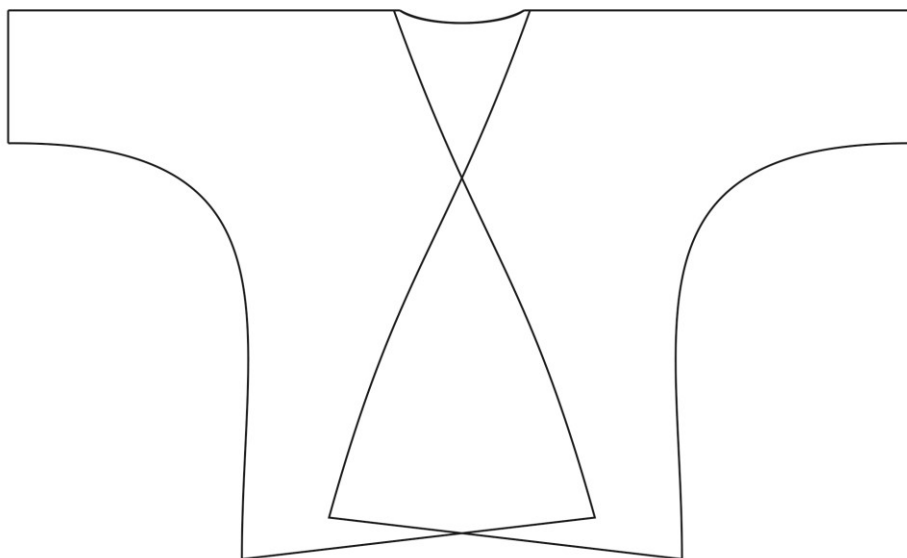
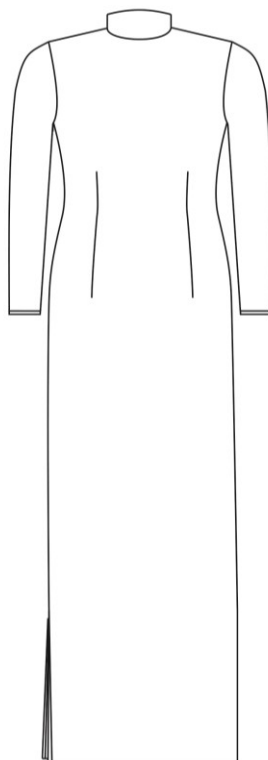

Technický nákres oděvu - model č. 2

PD

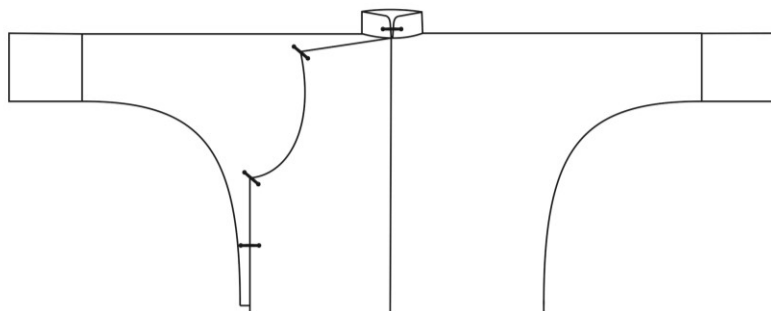

ZD

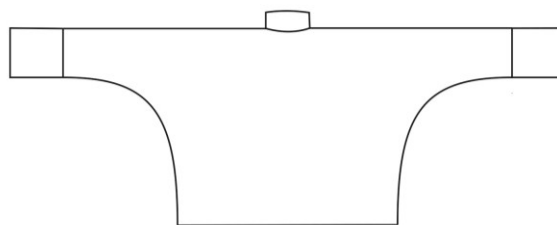

Technický nákres oděvu - model č. 1

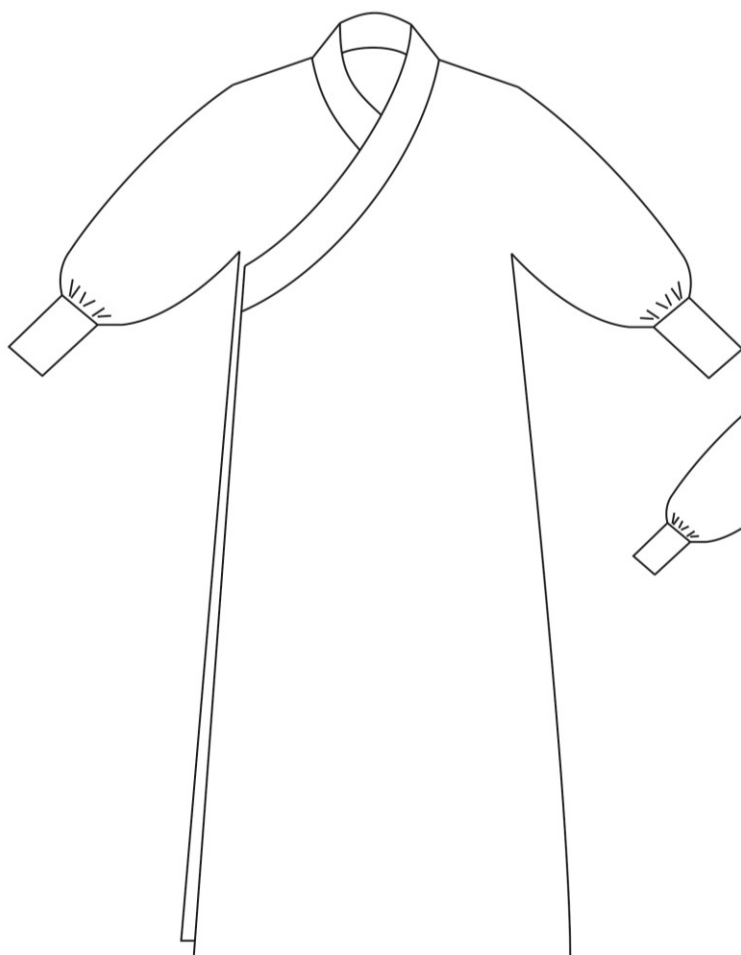
PD

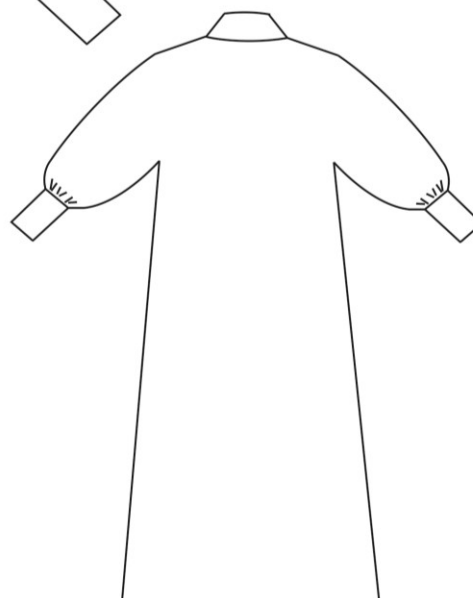
ZD

PD

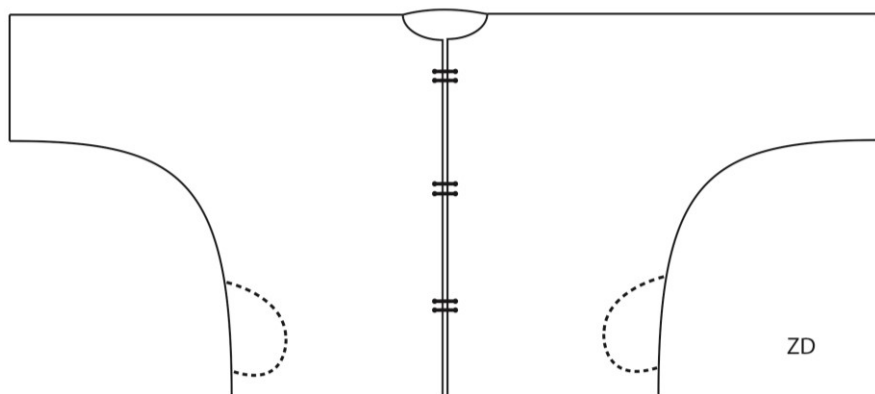

ZD

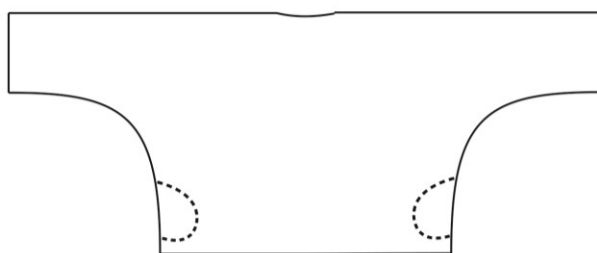

Technický nákres oděvu - model č. 3

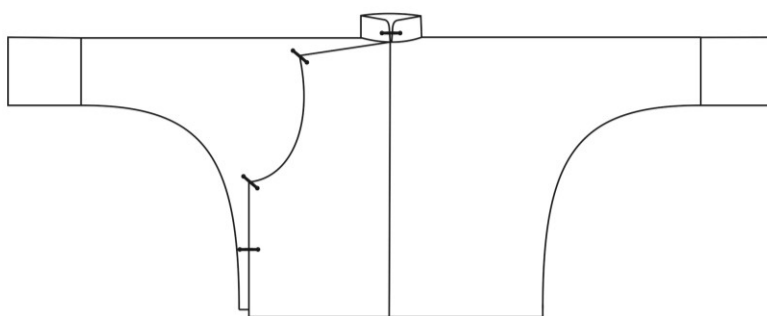
PD

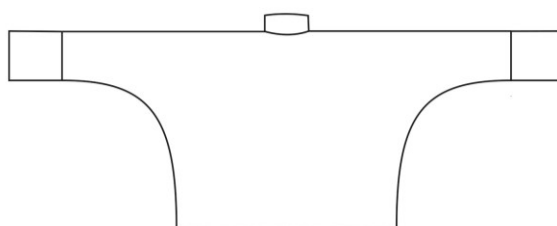
ZD

PD

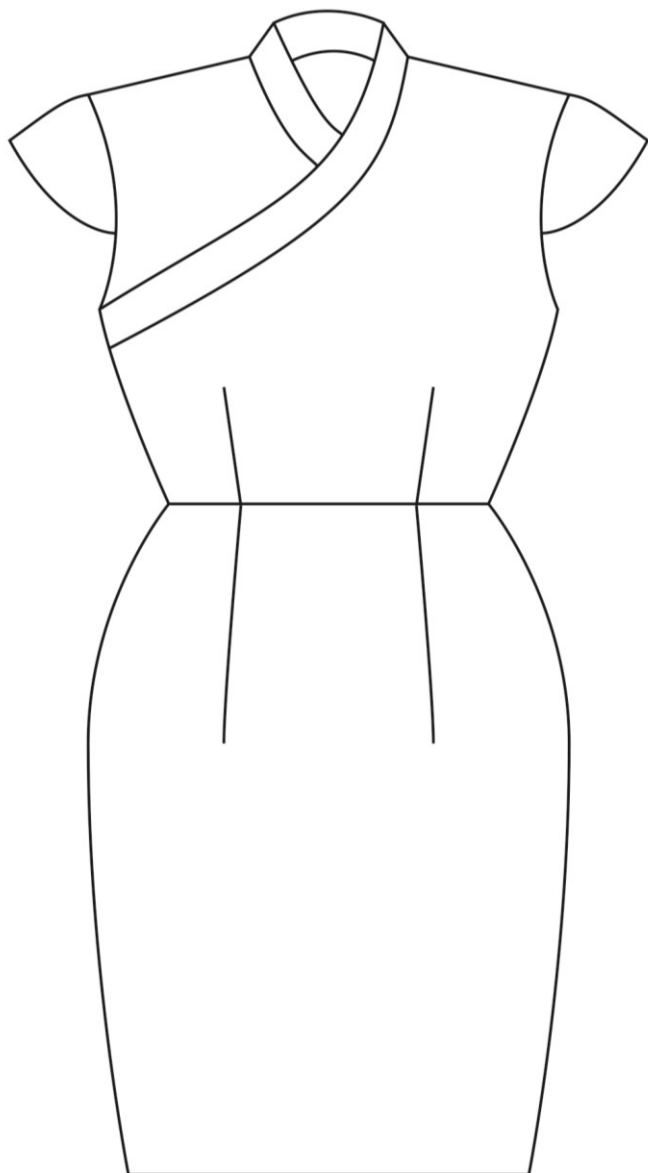

ZD

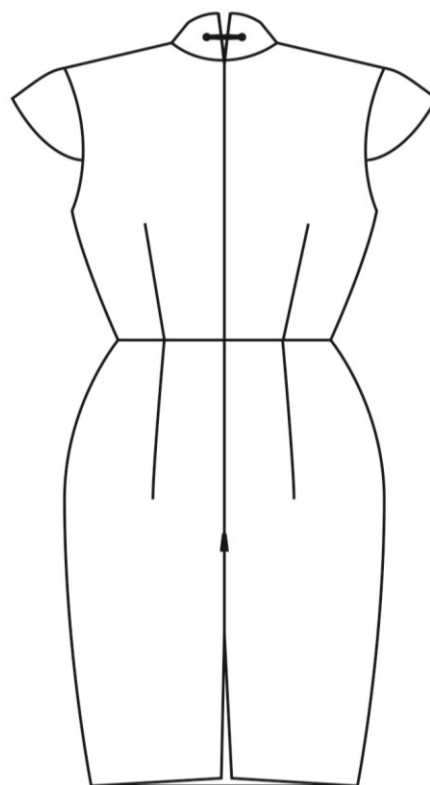

Technický nákres oděvu - model č. 4

PD

ZD

P2: FOTODOKUMENTACE

